

Miejsce Pamięci
Memorial Site

KL Plaszow

Raport za okres 2016 –2017

Report for the period 2016-2017

Miejsce Pamięci KL Plaszow.
Raport za okres 2016–2017
Muzeum Historyczne Miasta Krakowa

Projekt i skład: Piotr Lipowiecki
Redakcja: Dorota Strojnowska
Tłumaczenie: Tomasz Bieroń

Muzeum Historyczne Miasta Krakowa
Pracownia Muzeum – Miejsce Pamięci
na terenie byłego KL Plaszow
ul. Lipowa 4, 30-702 Kraków
tel. +48 12 257 10 17, w. 119
plaszow@mhk.pl

ISBN 978-83-7577-276-0

Druk: Belcaro Sp. z o.o.

*Muzeum Historyczne Miasta
Krakowa*

*Miejsce Pamięci
KL Plaszow*

Działania wykonane przez Muzeum Historyczne Miasta Krakowa w latach 2016–2017 w ramach grantu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego pt. „Opracowanie studium dot. opieki nad krakowskimi miejscami pamięci z dawnym KL Plaszów jako częścią Trasy Pamięci MHK”, dofinansowanego przez Gminę Miejską Kraków.

Miejsce Pamięci

Memorial Site

KL Plaszow

Raport za okres 2016 –2017

Report for the period 2016-2017

The activities of the Historical Museum of the City of Kraków in 2016-2017 under the Ministry of Culture and National Heritage grant entitled “Preparing a study on the maintenance of Kraków memorial sites with the former KL Plaszow as part of the MHK Memorial Route”, co-funded by the Municipality of Kraków.

Opracowanie:

Monika Bednarek

Kamil Karski

Marta Śmietana

Wstęp

Muzeum Historyczne Miasta Krakowa w swej misji określa kierunek swojego działania: chronić i zachowywać dziedzictwo ważne dla współczesnych i przyszłych obywateli. Nasza praca jest codzienną, często trudną i mozolną, ale i dającą ogromną radość realizacją tego wyzwania. Realizujemy naszą misję na wielu bardzo różnych polach. Pośród kilkunastu oddziałów MHK znajdują się zarówno placówki niewielkie, jak i szeroko znane – np. Fabryka Emalia Oskara Schindlera czy Podziemia Rynku.

KL Plaszow jest, co mogę teraz z całym przekonaniem napisać, jednym z największych wyzwań, jakie los postawił przed kierowaną przeze mnie instytucją. Czy może słuszniej, zamiast „los” byłoby napisać: Gmina Miejska Kraków i Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Te dwie instytucje podjęły w 2016 roku decyzję, że najwłaściwszym rozwiązaniem dla przyszłego Muzeum – Miejsca Pamięci KL Plaszow będzie powierzenie pracy nad jego powstaniem i późniejszej opieki MHK. W sierpniu 2016 roku w ramach grantu pn. „Opracowanie studium dot. opieki nad krakowskimi miejscami pamięci z dawnym KL Plaszów jako częścią Trasy Pamięci MHK” Muzeum otrzymało środki z budżetów MKiDN i GMK na realizację scenariusza oraz badań archeologicznych w obrębie terenu poobozowego. Zadanie, które w ramach tych środków realizuje MHK, odbywało się w trybie dwuletnim (2016 i 2017) a jego budżet wyniósł 656 841,25 zł netto.

Celem, do którego dążyliśmy w ramach przyznaných nam funduszy było stworzenie scenariusza Miejsca Pamięci KL Plaszow oraz przeprowadzenie badań archeologicznych.

26 stycznia 2017 roku Gmina Miejska Kraków, Gmina Wyznaniowa Żydowska w Krakowie i Muzeum Historyczne Miasta Krakowa podpisały trójporozumienie – dokument-kamień węgielny przyszłego upamiętnienia. W jego preambule czytamy:

Obowiązek zachowania w pamięci cierpienia i śmierci, które były udziałem więźniów KL Plaszow, jest fundamentem, na którym budować będziemy wspólne, obywatelskie społeczeństwo. My, przedstawiciele trzech instytucji, dla których pamięć o przeszłości będąca budulcem przyszłości jest szczególnie istotna, łączymy się we wspólnym działaniu, którego celem jest stworzenie spójnego upamiętnienia, właściwego do skali zbrodni dokonywanych w dawnym obozie KL Plaszow. Pamięć stanowi depozyt, z którego my, współcześni, nie tylko powinniśmy, ale mamy też obowiązek rozumnie czerpać, by przyszłość nie powielala błędów historii.

Słowa te są nie tylko deklaracją czynnej woli zaangażowanych w tę pracę podmiotów, ale również naj-

Introduction

The Historical Museum of the City of Kraków defines its mission as follows: to protect and preserve the heritage important for today's and future citizens. Our work is a day-to-day, often difficult and laborious, but also extremely joyful execution of this mission. We take up this challenge in very many different areas. The dozen or so MHK chapters include both small and widely known branches, such as Oskar Schindler's Enamel Factory or the Underground of the Main Market Square.

KL Plaszow is, as I can now definitely ascertain, one of the greatest challenges presented by fate to the institution I am in charge of. Or perhaps instead of “fate” I should have written the Kraków Municipality and the Ministry of Culture and National Heritage. In 2016, these two institutions decided that the best solution for the future Museum – Memorial Site KL Plaszow will be entrusting its creation and then maintenance to the MHK. In August 2016, under a grant called “Preparing a study on the maintenance of Kraków memorial sites with the former KL Plaszow as part of the MHK Memorial Route”, we received the funds from the ministry and the municipality to prepare a scenario and to carry out archaeological works in the post-camp area. The joint budget of the two-year project (2016 and 2017) amounted to PLN 656 841.25. The aim of the project was to create a scenario for the Museum – Memorial Site KL Plaszow and carry out archaeological excavations. On January 26, 2017 the Kraków Municipality, the Jewish Religious Community in Kraków and the Historical Museum of the City of Kraków signed a joint agreement which is the cornerstone of the future commemoration. We read in its preamble:

The duty to preserve the memory of suffering and death of KL Plaszow prisoners is a foundation on which we will build a common civil society. We, representatives of three institutions for which the memory of the past serving as building material of the future is particularly important, undertake a joint effort aimed at creating a coherent commemoration, adequately reflecting the enormity of crimes perpetrated in the former KL Plaszow camp. Memory is a deposit from which we, contemporary citizens, not only should, but also have the duty to prudently draw upon, so that the future does not repeat the mistakes of history.

These words are not only a declaration of commitment on the part of the three institutions, but they

pełniej wyrażają nasze wspólne intencje co do wagi i znaczenia pracy na rzecz tego właśnie upamiętnienia. Ważna jest również świadomość, że choć porozumienie ma trzech sygnatariuszy, to dokument powinien posiadać puste, elastyczne pole, w które wraz z upływającym czasem wpisywane byłyby kolejne podmioty: instytucje i ludzie prywatni. Bo sprawa upamiętnienia KL Plaszow jest przede wszystkim tematem, który jednoczy często bardzo różne środowiska. Oczywiście jest również tematem gorącym, angażującym wiele podmiotów w dyskusję nad jego formą, wyrazem i sposobem realizacji.

Wydawnictwo, które oddajemy do Państwa rąk jest raportem-sprawozdaniem z dwuletniej działalności, ogromnej pracy, którą wykonali pracownicy MHK wraz ze współpracującymi z nimi specjalistami. To niezliczona ilość kwerend, wyjazdów, mozolnej, mrówczej pracy nad scenariuszem i trudnych, lecz jakże fascynujących badań archeologicznych na tym jakże bolesnym terenie. Wzruszenie, które ogarnia, gdy pierwszy raz trzyma się w rękach przedmiot – zwykłą, emaliowaną miseczkę znalezioną na terenie obozu, będący własnością więźnia KL Plaszow, jest trudno porównywalne z innymi emocjami. Ta chwila rekompensuje ogromny trud, który stał się naszym udziałem i ten, który z pewnością przyniosą kolejne lata.

Bo po to przede wszystkim powstaje Miejsce Pamięci – by opowiedzieć o człowieku. Nie tylko tym minionym, ale i – a może przede wszystkim – o nas, ludziach współczesnych. Proszę, miejcie to Państwo na względzie, gdy zagłębicie się w lekturę Raportu.

Michał Niezabitowski
Dyrektor Muzeum Historycznego
Miasta Krakowa

also most fully express our joint intentions as to the importance and significance of working for this commemoration. Also important is the awareness that although the agreement has three signatories, it should also have a blank section where other institutions and private individuals could successively offer their involvement. For the question of commemorating KL Plaszow is above all a subject which unites sometimes very different communities. Of course, it is also controversial, drawing many people and institutions into arguments on its form, message and implementation. The publication we are presenting to you is a report on two years of our activities, the huge work performed by the MHK staff with experts cooperating with them. It was an endless number of archive queries, trips, arduous work on the scenario, and difficult, but extremely fascinating excavations in this very painful terrain.

The emotions that overwhelm you when you hold for the first time a simple object, and enameled bowl of a KL Plaszow prisoner found in the camp, are difficult to compare with other emotions. This moment compensates for the enormous hard work that we have done and that certainly awaits us in the coming years.

Because this is what the Memorial Site is primarily created for – to tell a story about human beings. Not only those from the past, but also – perhaps above all – about us, contemporary humans. Please keep this in mind as you delve into the report.

Michał Niezabitowski
Director of the Historical Museum
of the City of Kraków

Historia obozu History of the camp

Historia obozu

Obóz KL Plaszow miał szczególny charakter. Był to obóz powstały na bazie żydowskiego getta.

Mieczysław Pemper

Niemiecki nazistowski obóz pracy i koncentracyjny Plaszow został utworzony przez Niemców w październiku 1942 r. w Krakowie na terenie dwóch cmentarzy żydowskich, położonych w dzielnicy Wola Duchacka. Powstał jako obóz pracy (Zwangsarbeitslager – ZAL) i był przeznaczony dla Żydów ze zlikwidowanego w marcu 1943 r. krakowskiego getta. W latach 1943–1944 osadzono w nim także Żydów ocalałych z likwidowanych przez Niemców gett w Bochni, Tarnowie, Wieliczce, Rzeszowie, Przemyślu oraz z obozu pracy w Szepienicach. W lipcu 1943 r. Niemcy na terenie ZAL utworzyli także obóz pracy wychowawczej dla Polaków. Przechowywano w nim mieszkańców Krakowa oraz ofiary pacyfikacji miejscowości podkrakowskich. W styczniu 1944 r. obóz pracy został przekształcony w obóz koncentracyjny (Konzentrationslager Plaszow bei Krakau – KL Plaszow). W 1944 r. KL Plaszow był także obozem przejściowym dla Żydów z Węgier, kierowanych do KL Auschwitz. Od wiosny 1944 roku do KL Plaszow kierowano transporty więźniów z ewakuowanych obozów w dystryktach lubelskim i radomskim. Z KL Plaszow wywożono transporty więźniów do innych obozów pracy i koncentracyjnych.

Szacuje się, że przez cały okres funkcjonowania obozu więziono w nim ponad 30 000 osób, a liczba ofiar zamordowanych w obozie oceniana jest na ok. 5 000. Największą grupę stanowili Żydzi – ofiary likwidacji krakowskiego getta oraz złapani na tzw. aryjskich papierach, przeznaczeni na śmierć podczas selekcji dokonywanych w obozie. Na terenie obozu rozstrzelano również osadzonych w krakowskim więzieniu przy ulicy Montelupich – Polaków, Żydów i osoby innej narodowości. Egzekucje i pochówki odbywały się w trzech miejscach straceń: obok starego cmentarza oraz na terenie dwóch dawnych szańców artyleryjskich, zwanych H-górka i C-dołek.

W szczytowym okresie rozwoju obozu (połowa 1944 r.) liczba więźniów wynosiła ponad 20 000, a na jego terenie znajdowało się ok. 200 obiektów: baraki więziarskie i produkcyjne, zabudowania gospodarcze, budynki infrastruktury obozowej, domy i mieszkania zajmowane przez załogę. Teren obozu obejmował wtedy 80 ha.

History of the camp

KL Plaszow camp was unique. It was a camp founded on the Jewish ghetto.

Mieczysław Pemper

The German Nazi labour and concentration camp Plaszow was created by the Germans in October 1942 in Kraków on the site of two former Jewish cemeteries in the Wola Duchacka district. It was established as a labour camp (Zwangsarbeitslager - ZAL) and was intended for Jews from the Kraków ghetto liquidated in March 1943. In 1943-1944, also the Jews who survived the closing of the ghettos in Bochnia, Tarnów, Wieliczka, Rzeszów, Przemyśl and the Szepienia labour camp where deported to KL Plaszow. Other inmates were residents of Kraków and its vicinity. In January 1944, the labour camp was transformed into a concentration camp (Konzentrationslager Plaszow bei Krakau - KL Plaszow). In 1944, KL Plaszow also served as a transitional camp for Jews from Hungary, deported to KL Auschwitz. From the spring of 1944, trainloads of prisoners evacuated from the camps in the Lublin and Radom districts were transported to KL Plaszow. Prisoners were taken from KL Plaszow to other labour camps and concentration camps. It is estimated that over the period of operation of the camp, more than 30,000 people were imprisoned there, and the number of victims murdered in the camp was about 5,000. The largest group were Jews - victims of the liquidation of the Krakow ghetto and those caught with so-called Aryan documents, sent to death through the selection process in the camp. Inmates from the Montelupi Street prison in Krakow - Poles, Jews and other nationalities - were also shot dead in the camp. Executions and burials took place in three sites: next to an old cemetery and at two former artillery positions, called H górka and C Dołek.

At the peak of the camp's development (mid-1944), the number of prisoners was more than 20,000 with about 200 buildings within its perimeter: prisoner and production barracks, utility buildings, camp infrastructure, houses and flats occupied by the camp's personnel. The area of the camp covered 80 ha.

In August 1944 the liquidation of KL Plaszow began. The Germans started the removal of prisoners and camp infrastructure (some barracks, workshop equipment, etc.). On January 14, 1945, the last group of

W sierpniu 1944 roku zaczęła się likwidacja KL Plaszow. Niemcy rozpoczęli wywożenie więźniów i infrastruktury obozowej (części baraków, wyposażenie warsztatów itp.). 14 stycznia 1945 roku ostanía grupa ok. 600 więźniów KL Plaszow wyruszyła pieszo w kierunku KL Auschwitz.

Od 19 stycznia do końca 1945 roku na terenie obozu stacjonowała Armia Czerwona, pustosząc poobozowy teren. Po jej wyjściu obóz stał się dostępny dla każdego, a proces dewastacji postępował.

approximately six hundred KL Plaszow inmates set off on foot for KL Auschwitz.

Between 19 January and the end of 1945, the Red Army was stationed in the camp, destroying the camp grounds. After the Soviets' departure the camp became accessible to anyone and the process of devastation progressed.

Budowa torów kolejki wąskotorowej na Industriestrasse, obok tzw. magazynu murowanego. W tle widoczne pomiędzy barakami miejsce straceń H-górka, 1944 rok, wł. IPN

Construction of the narrow-gauge railway track to Industriestrasse, next to the brick warehouse. Visible in the background, between the barracks, is the execution site called H-Górka, 1944, property of the IPN

Panorama terenu poobozowego. Widok na plac apelowy i obszar mieszkalny. Po lewej wykopy badawcze na terenie baraku męskiego nr 24, 2017 rok, fot. Igor Pieńkos

Panorama of the former camp grounds. View of the assembly square and residential area. On the left, excavation work on the site of the male barrack no. 24, 2017, photo Igor Pieńkos

Projekt

Podstawą działań zmierzających do realizacji upamiętnienia na terenie byłego obozu koncentracyjnego Plaszow są prace wykonane przez Muzeum Historyczne Miasta Krakowa w latach 2016–2017 w ramach grantu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego pt. „Opracowanie studium dot. opieki nad krakowskimi miejscami pamięci z dawnym KL Płaszów jako częścią Trasy Pamięci MHK”, dofinansowanego także przez Gminę Miejską Kraków.

Celem projektu jest wypracowanie kompleksowego dokumentu zawierającego wytyczne, według których powstanie Muzeum – Miejsce Pamięci KL Plaszow.

Podstawą prac podjętych przez Muzeum były projekt architektoniczny przygotowany w 2007 roku przez firmę Proxima sp. z o.o. oraz działania Gminy Miejskiej Kraków i Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa zmierzające do uporządkowania terenu poobozowego.

The project design

The project of creating a memorial site at the former KL Plaszow is based on the work of the Historical Museum of the City of Kraków in 2016- 2017 under the Ministry of Culture and National Heritage grant entitled “Preparing a study on the maintenance of Kraków and memorial sites within the former KL Plaszow as part of the MHK Memorial Route”, co-funded by the Municipality of Kraków.

The aim of the project is to prepare a comprehensive document containing guidelines for creating the Museum – Memorial Site KL Plaszow.

The work undertaken by the museum was based on an architectural design prepared in 2007 by Proxima Ltd., as well as the work of the Krakow Municipality and the Social Committee for the Restoration of Monuments of Kraków aimed at tidying up the camp grounds.

Sygnatariusze porozumienia w sprawie utworzenia Muzeum – Miejsca Pamięci KL Płaszow. Od prawej: prof. Jacek Majchrowski, prezydent miasta Krakowa, Tadeusz Jakubowicz, prezes Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Krakowie, Michał Niezabitowski, dyrektor MHK, 26 stycznia 2017 roku, fot. Katarzyna Bednarczyk, wł. MHK

Signatories of the agreement on the creation of the Museum - KL Płaszow Memorial Site. From the right: Prof Jacek Majchrowski, Mayor of the City of Kraków, Tadeusz Jakubowicz, President of the Jewish Community in Kraków, Michał Niezabitowski, Director of MHK, 26 January 2017, photo by Katarzyna Bednarczyk

Zadania Projektu

W ramach grantu MKiDN zostały przeprowadzone badania archeologiczne na terenie Miejsca Pamięci oraz szeroko zakrojone kwerendy archiwalne i wyjazdy studyjne do miejsc pamięci w Polsce i Europie. Na ich podstawie przygotowano scenariusz wystawy i upamiętnienia na terenie Miejsca Pamięci KL Płaszow. Założeniem projektu jest także udostępnienie na terenie poobozowym wystawy plenerowej pt. „KL Płaszow”, która będzie pełnić funkcje dydaktyczne do czasu otwarcia wystawy stałej o historii miejsca.

Ważnym zadaniem była również edukacja oraz informowanie opinii publicznej o działaniach wokół projektu.

Project tasks

As part of the Ministry of Culture grant, excavation work has been conducted at the Memorial Site, combined with extensive research and study visits to memorial sites in Poland and Europe, which served as the basis for the scenario of the exhibition and commemoration at the MHK. The project is also to include an open-air exhibition called “KL Płaszow”, fulfilling didactic functions until the permanent exhibition about the history of the place opens.

Another important task was education and informing public opinion about the progress of the project.

Porozumienie i wsparcie

Działania zmierzające do upamiętnienia ofiar niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego Plaszow mogą być realizowane dzięki porozumieniu i zaangażowaniu wielu instytucji. Wsparcia dla projektu udzielił minister kultury prof. Piotr Gliński i wiceminister Jarosław Sellin, a także członkowie Międzynarodowej Rady Oświęcimskiej.

Prezydent Miasta Krakowa prof. Jacek Majchrowski powołał w 2016 roku Radę Społeczną ds. utworzenia

Cooperation and support

Measures aimed at commemorating the victims of the German Nazi concentration camp KL Plaszow are possible thanks to the cooperation and involvement of many institutions. The project has been supported by Minister of Culture prof. Piotr Gliński and Deputy Minister Jarosław Sellin, as well as members of the International Auschwitz Council. In 2016, Mayor of Krakow prof. Jacek Majchrowski appointed the Social Council for the Creation of the

Pierwsze posiedzenie Rady Społecznej w sali Juliusza Lea Urzędu Miasta Krakowa, 30 stycznia 2017 roku, fot. Katarzyna Bednarczyk, wł. MHK

First meeting of the Social Council in the Juliusz Leo Room of the City Hall, January 30, 2017, photo by Katarzyna Bednarczyk, property of the MHK

Muzeum – Miejsca Pamięci na terenie byłego KL Plaszow. Zadaniem Rady jest wspieranie projektu, doradzanie i opiniowanie koncepcji wypracowanych przez zespół MHK.

W tym samym roku prezydent miasta Krakowa powołał Zespół Zadaniowy ds. upamiętnienia KL Plaszow przy Urzędzie Miasta Krakowa. W skład Zespołu weszli dyrektorzy wybranych wydziałów UMK, przedstawiciele instytucji i jednostek miejskich oraz dyrektorzy MHK, Michał Niezabitowski i Jacek Salwiński. Zadaniem Zespołu jest korelacja wszystkich działań administracyjno-prawnych, niezbędnych do realizacji projektu.

Dzięki podpisanemu 26 stycznia 2017 roku porozumieniu między Gminą Miejską Kraków, Gminą Wyznaniową Żydowską w Krakowie oraz Muzeum Historycznym Miasta Krakowa możliwa będzie realizacja całościowego projektu upamiętnienia. W granicach projektu znajdzie się także historyczny Szary Dom, dotychczas nie objęty planem zagospodarowania.

Museum - Memorial Site in the Former KL Plaszow. The tasks of the Council are to support the project, to offer advice and to review the ideas developed by the MHK team.

In the same year, the Mayor of Kraków established the Kraków Municipality Task Force to Commemorate the PL Plaszow. The team was joined by directors of selected faculties of the Nicolaus Copernicus University, representatives of municipal institutions and departments, and directors of the MHK, Michał Niezabitowski and Jacek Salwiński. The is responsible for coordination of all the administrative and legal work required to complete the project.

The implementation of the comprehensive commemoration project will be made possible by the agreement, signed on January 26, 2017, between the Municipality of Kraków, the Jewish Community in Kraków and the Historical Museum of the City of Kraków. The historic Grey House, not included in the current zoning regulations, will also be within the boundaries of the project.

Skład Rady Społecznej Members of the Social Council:

dr Marek Łasota

Przewodniczący Rady Społecznej/
Chairman of the Social Council

Członkowie Rady Społecznej/ Members of the Social Council:

prof. Jerzy Aleksandrowicz

Katedra Psychoterapii UJ CM/
Chair of Psychotherapy UJ CM

Jacek Bednarz

Przewodniczący Rady i Zarządu Dzielnicy XIII Podgórze/
Chairman of the Council and Board of the Podgórze district

prof. Andrzej Chwalba

Zakład Antropologii Historycznej Instytutu Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego/Department of Historical Anthropology of the Institute of History of the Jagiellonian University (UJ)

dr Piotr Cywiński

Dyrektor Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau/
Director of the Auschwitz-Birkenau State Museum

dr hab. Michał Galas

Dyrektor Instytutu Judaistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego/
Director of the Institute of Judaic Studies, Jagiellonian University

Lili Haber

Przewodnicząca Związku Krakowian w Izraelu/
President of the Cracovians Association in Israel

Tadeusz Jakubowicz

Przewodniczący Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Krakowie/
Chairman of the Jewish Religious Community in Kraków

dr Jan Janczykowski

Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków/
Małopolska Voivodship Monument Conservator

Adam Kalita

Radny Miasta Krakowa/
Councillor of the City of Krakow

Teresa Kwiatkowska

Radna Miasta Krakowa/
Councillor of the City of Krakow

Paweł Kubisztal

Prezes Zarządu Stowarzyszenia PODGÓRZE.PL/
President of the Board of the PODGÓRZE.PL Association

dr hab. Andrzej Kulig

Zastępca Prezydenta Miasta Krakowa/
Deputy Mayor of Kraków

Janusz Makuch

Dyrektor Festiwalu Kultury Żydowskiej w Krakowie/
Director of the Festival of Jewish Culture in Kraków

Orit Margaliot

Instytut Pamięci Męczenników i Bohaterów Holokaustu Yad Vashem/ Yad Vashem Institute

ks. arcybiskup dr hab. Grzegorz Ryś

Instytut Historii Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie/ Institute of History of the Pontifical University of John Paul II in Kraków

Michael Schudrich

Naczelny Rabin Polski/
Chief Rabbi of Poland

prof. Aleksander Skotnicki

Prezes Zarządu Fundacji Stradomskie Centrum Dialogu/
President of the Board of the Stradom Foundation for Dialogue

dr Jörg Skriebeleit

Dyrektor KZ-Gedenkstätte Flossenbürg/
Director of KZ-Gedenkstätte Flossenbürg

Kazimierz Świst

Polski Związek Byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych/ Polish Association of Former Political Prisoners of Nazi Prisons and Concentration Camps

Marian Turski

Międzynarodowa Rada Oświęcimska/
International Auschwitz Council

Marek Zając

Międzynarodowa Rada Oświęcimska/
International Auschwitz Council

prof. Franciszek Ziejka

Przewodniczący Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa/ Chairman of the Social Committee for the Restoration of Kraków Monuments

dr Anna Ziółkowska

Dyrektor Muzeum Martyrologicznego w Żabikowie/
Director of the Martyrological Museum in Żabikowo

Zespół

Muzeum Historyczne Miasta Krakowa od kilkunastu lat prowadzi różnego rodzaju działania popularyzatorskie, edukacyjne i wydawnicze przypominając historię KL Plaszow i upamiętniając ofiary. Służą temu przede wszystkim wystawy stałe i czasowe udostępniane w oddziałach muzeum zajmujących się historią miasta w czasie II wojny światowej. Oddziały te tworzą muzealną Trasę Pamięci, w skład której wchodzi: Ulica Pomorska, Apteka pod Orłem Tadeusza Pankiewicza oraz Fabryka Emalia Oskara Schindlera. Oddziały te rocznie zwiedza kilkaset tysięcy osób z całego świata.

O istniejącym dużym zapotrzebowaniu na informację o historii obozu świadczy fakt, że w pierwszym otwartym spacerze po terenie dawnego obozu przeprowadzonym przez MHK w kwietniu 2015 roku wzięło udział około 200 osób. Wielkim zainteresowaniem cieszyły się także organizowane przez MHK debaty

The team

For over a dozen years, the Historical Museum of the City of Kraków has run a number of educational and publishing projects recalling the history of KL Plaszow and commemorating the victims. The core of these projects are the permanent and temporary exhibitions in those branches of the museum which are devoted to the history of Kraków during World War II. They jointly form the Memory Route which includes: Pomorska Street, the Eagle Pharmacy and Oskar Schindler's Enamel Factory. Every year these branches are visited by several hundred thousand people from all over the world.

A great demand for information on the history of the camp is testified by the fact that about 200 people took part in the first open tour of the former camp organised by the MHK in April 2015. Our debates on the history of the camp and plans for its commemoration

Obchody 70. rocznicy likwidacji getta krakowskiego wraz z otwarciem wystawy stałej w Aptece pod Orłem, 16 marca 2013 roku, fot. Andrzej Janikowski, wł. MHK.

70th anniversary of the liquidation of the Krakow ghetto combined with the opening of the permanent exhibition at the Eagle Pharmacy, March 16, 2013, photo by Andrzej Janikowski, property of the MHK

Fabryka Emalia Oskara Schindlera, oddział Trasy Pamięci MHK, sierpień 2017 roku, fot. Kamil Karski

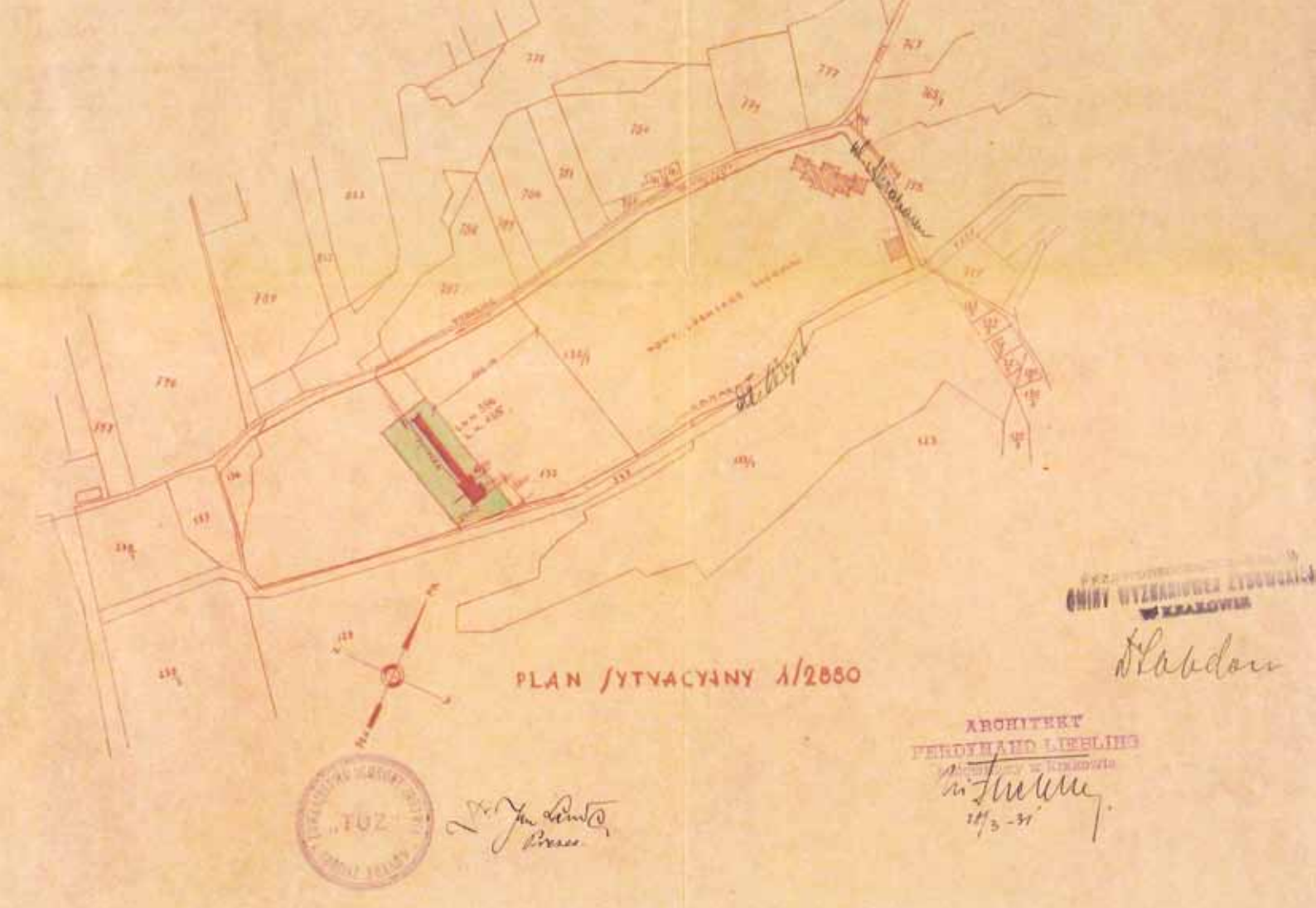
Oskar Schindler's Enamel Factory, Memorial Route branch of the MHK, August 2017, photo by Kamil Karski

na temat historii obozu i planów jego upamiętnienia. Powierzenie MHK przez władze miasta Krakowa zadania przygotowania scenariusza Miejsca Pamięci KL Plaszow stanowi zatem naturalne dopełnienie działań podejmowanych dotychczas przez Muzeum.

Dla opracowania scenariusza dyrektor MHK powołał w czerwcu 2016 r. zespół, w skład którego weszli pracownicy Muzeum oraz specjaliści zaproszeni do współpracy. Scenariusz upamiętnienia na terenie KL Plaszow został opracowany w połowie 2017 roku i zaakceptowany na drugim spotkaniu Rady Społecznej 26 czerwca 2017 roku. Koordynacją działań na rzecz realizacji projektu upamiętnienia, a następnie organizacji oddziału MHK zajmuje się powołana we wrześniu 2016 roku przez dyrektora MHK Pracownia Muzeum - Miejsce Pamięci na terenie byłego KL Plaszów.

were also very popular. So entrusting the project of the Museum - Memorial Site KL Plaszow to the MHK by the Kraków authorities is a natural extension of the work carried out by our museum for many years.

In June 2016, the MHK director appointed a team tasked with preparing the scenario, composed of museum staff and invited experts. The scenario of commemoration for KL Plaszow had been developed by mid-2017 and accepted at the second meeting of the Social Council on June 26, 2017. The Workshop - Museum of the Memorial Site KL Plaszow, created by the MHK director in September 2016, is responsible for the coordination of the commemoration project and then setting up the new MHK branch.

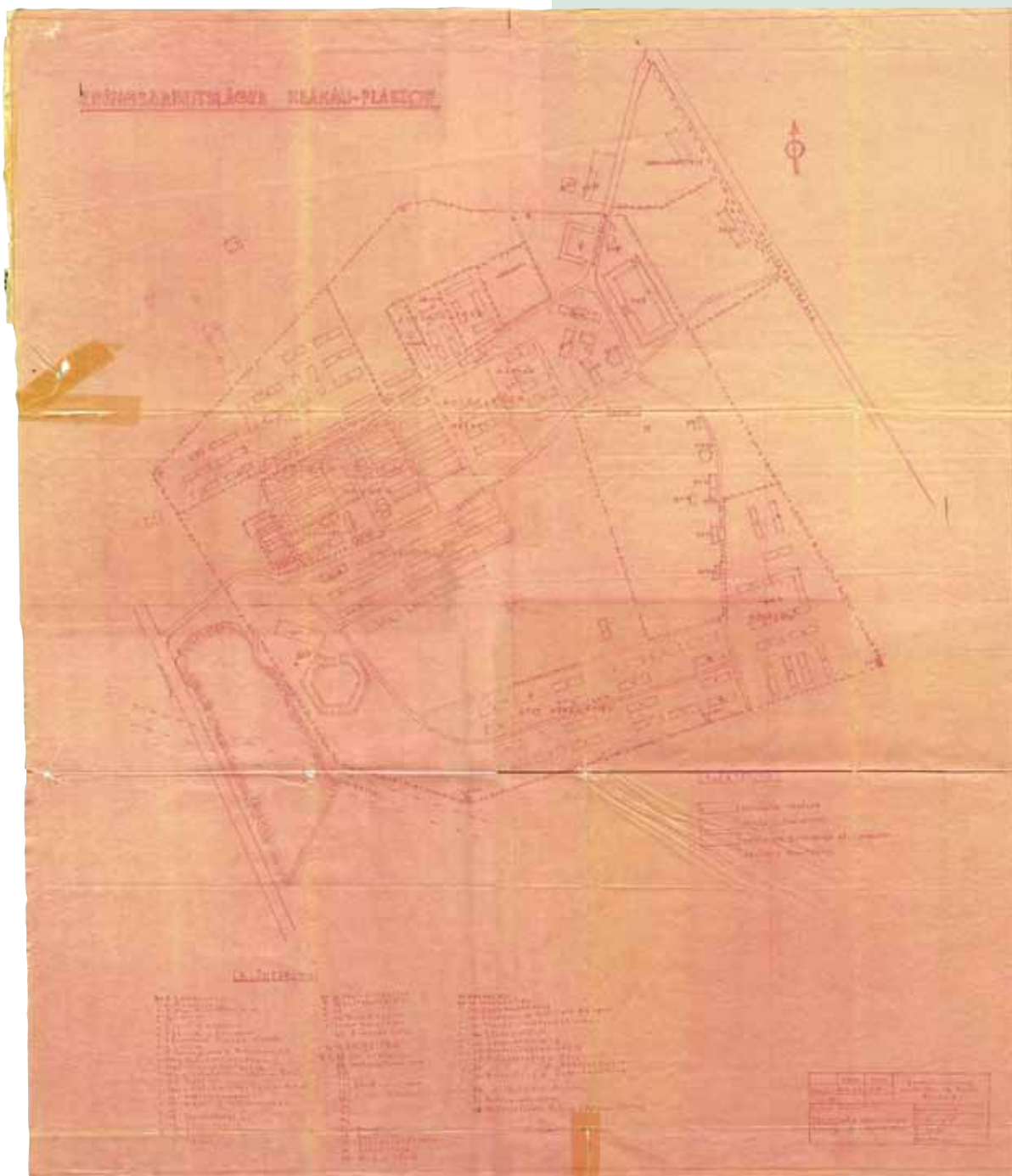
Leźalnia żydowskiego Towarzystwa Ochrony Zdrowia, ul. Abrahama 21 – szkic polowy, 18 marca 1931 roku, wł. ANK
 Jewish Association of Health Protection, Abrahama Street 21 - working sketch, March 18, 1931, property of the National Archives in Kraków

Kwerendy i współpraca

Przed podjęciem prac nad scenariuszem zespół prowadził szeroko zakrojone poszukiwania materiałów dotyczących historii KL Plaszow w archiwach w Polsce, za granicą oraz w kolekcjach prywatnych. Ważnym krokiem było podpisanie w 2016 roku porozumienia w zakresie udostępniania zasobów archiwalnych i współpracy z Instytutem Pamięi Narodowej w Krakowie. W zbiorach Archiwum IPN znajduje się m.in. ok. 200 zdjęć historycznych KL Plaszow, a także zeznania byłych więźniów oraz akta procesowe załogi KL Plaszow. Niestety oryginalne akta administracji obozu nie zachowały się, a nieliczne pojedyncze dokumenty są rozproszone w wielu archiwach. Niemniej jednak wśród zgromadzonych przez MHK materiałów zna-

Research and cooperation

Prior to working on the scenario, the team conducted extensive research of materials on the history of KL Plaszow in public archives in Poland and abroad, as well as in private collections. An important step was the agreement on archive access and cooperation with the Institute of National Memory (IPN) in Kraków, signed in 2016. The IPN archives contain approximately 200 historical photographs of KL Plaszow, testimonies of former inmates, court records of KL Plaszow personnel, and other documents. Unfortunately, the original records of the camp administration have not been preserved and the few surviving documents are scattered across many archives. Nevertheless, the materials collected so far by the MHK include photo-

Plan obozu, 1943 rok, wł. IPN

Map of the camp, 1943, property of the IPN

lazły się: fotografie, w tym zdjęcia lotnicze z okresu wojny i powojennego, relacje świadków, listy transportowe więźniów, zestawienia więźniów obozu, materiały dotyczące załogi obozowej, zapisy nutowe pieśni obozowych, a także dokumentacja dotycząca przedwojennej historii obszaru, na którym został założony obóz. Ponadto pozyskano szereg dokumentów i foto-

graphs, among them aerial shots made during the war and after; witness accounts; lists of deported prisoners; lists of inmates; materials on campus personnel; musical scores of camp songs; and finally documentation on the pre-war history of the area where the camp was established. We have also acquired a number of documents and photographs connected with

Fotografia lotnicza, niemiecka, widoczny KL Plaszow, ok. 1944 roku, wł. National Archives and Records Administration
 German aerial photography, view of KL Plaszow, circa 1944, property of National Archives and Records Administration

grafii związanych z powojennymi działaniami na rzecz upamiętnienia i zachowania terenu obozu. Kwerendy będą kontynuowane w kolejnych latach.

Planując prace archeologiczne Muzeum nawiązało współpracę ze specjalistką w dziedzinie archeologii Holokaustu, Elżbietą Cajzer z Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau. Jej wiedza i doświadczenie pozwoliły na profesjonalnie przygotowanie i prowadzenie badań archeologicznych na terenie KL Plaszow.

Mając na względzie szczególny charakter byłego obozu, założonego na terenach przedwojennych cmen-

the post-war attempts at commemorating and preserving the camp site. The research will be continued in the coming years. When planning excavation work, our museum established cooperation with an expert in the Holocaust archaeology, Elżbieta Cajzer from the state Museum Auschwitz-Birkenau. Thanks to her knowledge and experience excavation work on KL Plaszow grounds could be professionally prepared and conducted. Keeping in mind the special nature of the former camp, set up on the grounds of pre-war Jewish cemeteries, the MHK made sure that all archaeologi-

Władysław Michalik, więzień obozu
KI, Plaszow, z narzeczoną i znajomymi,
zdjęcie z czasu wojny, wł. prywatna
Władysław Michalik, prisoner of KI, Pla-
szow, with his fiancé and acquaintan-
ces, photo taken during the war, private
collection

Zygmunt Grünberg, architekt, więzień KI,
Plaszow, lata 20. XX wieku, wł. prywatna
Zygmunt Grünberg, architect, prisoner
of KI, Plaszow, 1920s, private collection

KONZENTRATIONSLAGER S t u t t g a r t Haftart: Gef.Nr. 81862

Name und Vorname: Landwirt Fanny geb. Paulowitz

geboren am: 14. 11. 1907 zu: Krakau

Wohnort: am Oben Wiszinska 11

Beruf: Schneiderin Rel.: wst.

Staatsangehörigkeit: Polen Stand: verh.

Name des Vaters: Paul G. der Mutter: Sara Lea G. geb. Finkler

Wohnort: am Oben unbekannt

Name des/r/ Ehemannes/Ehefrau/: Max L.

Wohnort: unbekannt Kinder: 2

Vorbildung: Volkshilfe Handelsschule

Grösse: Gestalt: groß Gesicht: oval Augen: grau

Nase: normal Mund: normal Ohren: normal Zähne: gut

Haare: braun Sprache: polnisch, deutsch

Ansteckende Krankheit oder Gebrechen: /

Besondere Kennzeichen: Ch. Bunkerarm Käftwirk: A 18680

Antenempfänger:

Vorhaftet am: 21. 3. 1941 wo: am Oben

1. Mal eingeliefert: 10. 9. 1944 2. Mal eingeliefert:

Einweisende Dienststelle: H. L. Wischnitz

Grund:

Kriminelle Vorstrafen: Keine

Politische Vorstrafen: Keine

Ich bin darauf hingewiesen worden, dass meine Bestrafung wegen intellektueller Urkundenfälschung erfolgt, wenn sich die obigen Angaben als falsch erweisen sollten.

F. V. G. R. Fanny Landurath Der Lagerkommandant:

Kartoteka obozowa więźniów z KL Stutthof, karta krakowianina Franciszka Landwirta, przetransportowanego z KL Auschwitz do KL Stutthof w 1944 roku, wł. Muzeum Stutthof w Sztutowie

Prisoner's files from KL Stutthof, records of Franciszek Landwirt from Kraków, deported from KL Auschwitz to KL Stutthof in 1944, property of the Stutthof Museum in Sztutowo

tarzy żydowskich, MHK dbało o to, by wszelkie działania w zakresie archeologii odbywały się w zgodzie z zasadami judaizmu. Dlatego badania prowadzono przy stałej współpracy z Komisją Rabiniczną ds. Cmentarzy Żydowskich przy Naczelnym Rabinie Polski Michaelu Schudrichu oraz Gminą Wyznaniową Żydowską w Krakowie. Działalność Muzeum Historycznego Miasta Krakowa odnośnie do KL Plaszow to również wydawanie opinii oraz udzielanie informacji dotyczących historii i aktualnej sytuacji terenu dawnego KL Plaszow zarówno osobom prywatnym, jak i instytucjom.

cal work was in harmony with the principles of Judaism. Throughout the excavations we stayed in touch with the Rabbinic Commission for Jewish Cemeteries under the Chief Rabbi of Poland Michael Schudrich and the Jewish Religious Community in Kraków.

The responsibilities of the Historical Museum of the City of Kraków in the context of KL Plaszow also include publishing statements and providing information on the history and current situation of the former KL Plaszow grounds both to private people and institutions.

Zwiedzanie KZ-Gedenkstätte Mauthausen, 2015 rok, fot. Marta Śmietana

Tour of KZ-Gedenkstätte Mauthausen, 2015, photo by Marta Śmietana

Wizyty studyjne

Członkowie zespołu odbywali także wizyty studyjne w miejscach pamięci związanych z II wojną światową i Zagładą. Zespół odwiedził Państwowe Muzeum na Majdanku w Lublinie oraz związane z nim Muzea – Miejsca Pamięci w Bełżcu i Sobiborze. Zapoznano się z przebiegiem i wynikami badań archeologicznych prowadzonych w miejscu pamięci Sobibór. Podczas wizyty studyjnej w Łodzi członkowie zespołu odwiedzili Muzeum byłego niemieckiego Obozu Zagłady Kulmhof w Chełmnie nad Nerem oraz teren byłego getta w Łodzi i upamiętnienie na stacji Radegast.

W okresie poprzedzającym i w trakcie prac nad scenariuszem (lata 2011–2017) część pracowników MHK zapoznała się z upamiętnieniami i wystawami na terenach byłych obozów koncentracyjnych, m.in. w Muzeum Gross Rosen w Rogoźnicy, Centralnym Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu, Pomnik Terezín, a także miejscami pamięci (KZ-Gedenkstätten) Dachau, Flossenbürg, Buchenwald, Mittelbau-Dora, Sachsenhausen, Ravensbrück

Study visits

The team members have also undertaken study visits to memorial sites connected with World War II and the Holocaust. The team visited the State Museum at Majdanek in Lublin and its subsidiaries – memorial sites in Bełżec and Sobibór. They were informed about the findings of excavations at the memorial site in Sobibór. During a study visit to Łódź the team members visited the museum of the former German extermination camp Kulmhof in Chełmno nad Nerem, the former ghetto in Łódź and the commemoration site at the Radegast railway station.

In the preceding period and during the work on the scenario (2011-2017) some MHK employees saw memorial sites and exhibitions at former concentration camps, including the Gross Rosen Museum in Rogoźnica, the Central Museum of Prisoners-of-War in Łambinowice-Opole, Památník Terezín, as well as the memorial sites (KZ-Gedenkstätten) in Dachau, Flossenbürg, Buchenwald, Mittelbau-Dora, Sachsenhausen, Ravensbrück and Mauthausen-Gusen.

**Pracownia konserwacji KZ-Gedenkstätte Buchenwald, 2012 rok,
fot. Monika Bednarek**

**KZ-Gedenkstätte Buchenwald maintenance workshop, 2012,
photo by Monika Bednarek**

**Wizyta na terenie byłego obozu zagłady w Sobiborze, 2016 rok,
fot Monika Bednarek**

**Visit to the former extermination camp in Sobibór, 2016,
photo Monika Bednarek**

i Mauthausen-Gusen. Wizyty służyły poszerzeniu wiedzy na temat tego, w jaki sposób powstają, zmieniają się i funkcjonują instytucje na terenach miejsc pamięci. Doświadczenia zdobyte podczas zwiedzania i rozmów z pracownikami, edukatorami i projektantami były niezwykle istotne przy pracy nad przygotowywaniem koncepcji upamiętnienia w Miejscu Pamięci KL Plaszow.

The purpose of the visits was to extend our knowledge on how institutions connected with memorial sites come into being, change and function. The experiences gained thanks to sightseeing and conversations with employees, educators and designers were very helpful for our work on preparing the concept of commemoration in the Memorial Site KL Plaszow.

Sztolnie w obozie koncentracyjnym Mittelbau-Dora, miejsce niewolniczej pracy więźniów obozu, 2017 rok, fot. Marta Śmietana

Trenches in the Mittelbau-Dora concentration camp, a slave labour complex, 2017, photo by Marta Śmietana

Zwiedzanie Państwowego Muzeum na Majdanku, 2012 rok, fot. Monika Bednarek

Visiting the State Museum at Majdanek, 2012, photo by Monika Bednarek

Badania archeologiczne

Specjalizacja badań archeologicznych traktujących o materialnych pozostałościach z okresu XX wieku, w tym archeologia Holokaustu, jest obecnie jednym z wiodących problemów tzw. *archeologii współczesnej przeszłości*. Wiąże się ona z zastosowaniem metodyki

Archaeological research

The specialised branch of archaeology exploring the relics of the 20th century, including the archaeology of the Holocaust, is now one of the leading problems of the so-called "archaeology of recent past". It involves the use of methods and theories

Początek badań wykopaliskowych w obrębie dawnego baraku męskiego nr 24, 2017 rok, fot. Igor Pieńkos
The start of excavations at the site of the former barrack no. 24, 2017, photo by Igor Pieńkos

i teorii prac archeologicznych wobec reliktyw przeszłości związanych z czasami najnowszymi.

Badania terenowe (ogłędziny i inwentaryzacje terenu, badania prospekcyjne, wykopaliska) w naturalny sposób stanowią końcowy etap długotrwałego procesu analizy źródeł, niedostępnych w przypadku klasycznych badań archeologicznych. Oprócz licznych fotografii, planów, rysunków – do najważniejszych archiwaliów należy zaliczyć relacje i wspomnienia świadków, które czynią teren realnie wypełniony ludzką historią, nadając mu niezwykle istotnego znaczenia społecznego.

Niekiedy tereny poobozowe uległy daleko idącym przekształceniom, które po części uniemożliwiają ich niezakłócony odbiór. W przypadku badań na terenie KL Plaszow problem ten jest również częściowo widoczny. Obecnie część obszaru obozu wtopiła się w miejską tkankę, została zabudowana, a pozostały teren traktowany jest jako obszar rekreacyjny. Brak widocznych śladów przeszłości czyni teren obozu pozornie pustym, wpisanym w zmieniający się krajobraz współczesnego miasta.

of archaeological research in the context of relics of recent past.

When exploring recent history, field studies (surveying, prospecting, excavations) obviously represent the final stage of a long analysis of sources, which are not available for typical archaeological research. Besides numerous photographs, maps or drawings, our archives contain witness accounts and memories, permeating the land with human history and endowing it with an extremely important social context.

Parts of former camp grounds have undergone extensive transformations, which to a smaller or larger extent distort our current perception of them. This problem also manifests itself in KL Plaszow. Parts of the camp grounds have merged with the urban fabric, as it has been built over, while the rest is now treated as a recreational area. The lack of visible traces of the past makes the camp site seemingly empty, absorbed by the changing landscape of today's Kraków.

Teren obozu zagłady w Sobiborze, miejsce lokalizacji komór gazowych wskazane podczas prac archeologicznych, 2016 rok, fot. Monika Bednarek

The site of the extermination camp in Sobibor, the location of gas chambers discovered during archaeological works, 2016, photo by Monika Bednarek

KL Plaszow w kontekście badań archeologicznych na terenie innych terenów poobozowych w Polsce

Do połowy lat osiemdziesiątych XX wieku na terenach poobozowych nie przeprowadzano badań szeroko-płaszczyznowych. Wyjątek stanowią wykopaliska na terenie KL Auschwitz przeprowadzone w rejonie komory gazowej i krematorium III w 1967 roku. W ich trakcie pozyskano około 16 tysięcy przedmiotów osobistych ofiar, które trafiły do Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau dopiero w 2016 roku. W 1987 roku rozpoczęto kilkuetapowe badania na terenie byłego obozu Kulmhof nad Nerem, których celem było określenie topografii obozu. Kluczowe okazały się jednak dopiero badania Andrzeja Koli przeprowadzone w byłym obozie zagłady w Bełżcu. W ich trakcie zbadano teren niemal całego obozu, a wyniki prac archeolo-

KL Plaszow in the context of archaeological research in other former camp sites in Poland

Until mid-1980s no extensive surface studies were carried out on post-camp sites. One exception is the work near the gas chamber and crematory at KL Auschwitz conducted in 1967. Around 16,000 personal objects of the victims were found, but they were placed in the Auschwitz-Birkenau State Museum only in 2016. In 1987 the first stage of excavations was started at the former Kulmhof camp in Chełmno nad Nerem, aimed at determining the topography of the camp. The first project of major importance was the archaeological work in the former extermination camp in Bełżec. The research covered almost the entire area of the camp and the results influenced the shape of

gicznych wpłynęły na kształt powstającego wówczas upamiętnienia. Podobne prace prowadzono w latach 2000–2001 na terenie byłego obozu w Sobiborze. Dalsze badania wykopaliskowe zostały wznowione tam dopiero w 2007 roku, a ich ostatni etap zakończył się zimą ubiegłego roku. Tu również odkrycia archeologów wskazujące lokalizację komór gazowych i tzw. drogi śmierci bardzo mocno wpłynęły na kształt projektowanego upamiętnienia.

Prowadzone są również projekty, w których wykopaliska archeologiczne są zredukowane do minimum lub zupełnie nieobecne. Przykład tego typu działań stanowią: interdyscyplinarny projekt *Sztutowo czy Stutthof? Oswajanie krajobrazu kulturowego czy Holocaust Landscape Project*, skupiający się na rozpoznaniu byłego obozu w Treblince. Tam prace opierały się głównie na wykonaniu dokładnej inwentaryzacji terenu dawnego obozu, następnie zaś zastosowaniu metod prospekcji geofizycznej; wreszcie w 2013 roku przeprowadzono badania powierzchniowe i niewielkie prace wykopaliskowe.

Badania archeologiczne terenów poobozowych stanowią próbę bilansu pomiędzy możliwością zastosowania obecnie dostępnych i wykorzystywanych w archeologii technik nieniszczących i klasycznych wykopalisk archeologicznych w taki sposób, aby rozpoznać maksymalnie szeroki zakres tematów związanych z funkcjonowaniem miejsc pamięci. Ponadto szczególny kontekst, jaki posiadają tereny poobozowe, wiąże się z absolutną koniecznością dochowania wszelakich norm etycznych i religijnych podczas prac archeologicznych.

the remembrance exhibition which had been underway. Similar work was conducted in 2000-2001 in the former camp in Sobibór. Excavations were resumed in 2007 and the last stage ended last winter. Also here the archaeologists' findings, showing the location of gas chambers and the so-called death path, very strongly influenced the shape of the exhibition.

There are other projects where excavations are minimal or absent. Examples of this approach include the interdisciplinary project *Sztutowo or Stutthof? The taming of the cultural landscape*, and the *Holocaust Landscape Project*, studying the former camp in Treblinka. In those two places the area of the former camps was carefully surveyed and then various methods of geophysical prospection were used; finally, in 2013, surface studies and minor excavation work. Archaeological research on post-camp sites constitutes an attempt at finding a balance between using currently available non-destructive archaeological techniques and classic excavations in a way that produces the broadest range of data regarding memory sites. In addition, the special context of the post-camp grounds makes it an absolute necessity to preserve all ethical and religious standards during archaeological work.

Archiwalna fotografia ze zbiorów krakowskiego oddziału IPN; na zdjęciu wykonanym z wieży strażniczej na C-dółku uwieczniono panoramę obozu. Budynki badane w trakcie tegorocznych wykopalisk oznaczono kolorami, oprac. Kamil Karski/MHK

Archival photography from the collections of the Kraków branch of the IPN; the photo, taken from the watchtower by the C-dółek, recorded the panorama of the camp. The buildings examined during this year's excavations were marked with colours, Kamil Karski/MHK

Założenia i cel badań

Badania na terenie dawnego KL Płaszów są pierwszymi tego typu pracami przeprowadzonymi na terenie przyszłego upamiętnienia. Ich głównym celem jest rozpoznanie topografii byłego obozu oraz pozyskanie zabytków, które posłużą do skonstruowania ekspozycji w przyszłym Miejscu Pamięci. Dodatkowo zestawienie wyników badań z dostępnymi źródłami historycznymi pozwoli na określenie stopnia zachowania substancji zabytkowej oraz jej przemian w okresie powojennym, co umożliwi skuteczną ochronę konserwatorską tego terenu. Badania archeologiczne mają także wymiar edukacyjny wpisujący się w proces przywracania pamięci o obozie.

Przed rozpoczęciem prac terenowych przystąpiono do analizy dostępnego materiału źródłowego. Prześledzono m.in. relacje świadków, archiwalne mapy i opisy, a także zbiór fotografii z czasu funkcjonowania obozu. Materiały te pozwoliły na przygotowanie ogólnego programu rozpoznania archeologicznego. W jego skład weszły: prace dokumentacyjne, dwuetapowe badania nieinwazyjne, geofizyczne metody prospekcji terenu oraz badania powierzchniowe, które pozwoliły na wskazanie miejsc pod przyszłe badania wykopaliskowe. Program badań wykopaliskowych został przygotowany w taki sposób, aby przy jak najmniejszej ingerencji w grunt pozyskać możliwie największą ilość informacji.

Assumptions and purpose of research

The current research is the first project of this kind at KL Płaszów. The main purpose is to study the topography of the former camp and acquire artefacts to be used for mounting an exhibition in the future Memorial Site. In addition, comparing the findings with available historical sources will make it possible to determine the state of preservation of the artefacts and identify the transformations in the post-war period, and this in turn will make protection and conservation of this area more effective. The research will also help our efforts aimed at restoring the memory of the camp.

Prior to field work, an analysis of the available source materials was done. We studied witness accounts, archival maps and descriptions, and photographs from the time when the camp was in operation. These materials made it possible to prepare a general programme of archaeological exploration. The programme included documentation work, non-invasive research in two stages, geophysical prospecting and surface studies aimed at pinpointing the sites for future excavations. The programme was prepared in such a way as to acquire maximum information with minimal intrusion.

I etap badań prace dokumentacyjne i badania nieinwazyjne

W pierwszy etapie badań przygotowano ortofotomapę, czyli szczegółowe zobrazowanie powierzchni terenu na podstawie zdjęć wykonanych z powietrza. Umożliwiło to częściowe doprecyzowanie lokalizacji fundamentów baraków i innych konstrukcji obozowych.

Wykonano także skanowanie laserowe (LIDAR), dzięki czemu możliwe było przygotowanie numerycznego modelu terenu (NMT). Następnie zbudowano trójwymiarowy model powierzchni obozu z pominięciem szaty roślinnej, która w wielu przypadkach uniemożliwia obserwację zmian powierzchni terenu.

Po porównaniu wyników obu metod częściowo czytelne stało się zagospodarowanie przestrzenne byłego obozu oraz zmiany, jakie zaszły na tym terenie w okresie powojennym.

Badania prowadzono w okresie zimowym, kiedy szczególnie widoczne są relikty architektoniczne posiadające wyraźną formę terenową (m.in. rynsztoki, fragmenty lodowni oraz szpital SS). Brak gęstego poszycia roślinnego niskiego piętra (traw, krzewów) umożliwił obserwacje nasypu szanca polowego FS 21 (H-górki) i wskazanie jego rzeczywistego rozmiaru. Ponadto opracowanie NMT i jego interpretacja pozwoliły na określenie czytelnych terenowo reliktyw architektonicznych i śladów niwelacji pod poszczególne baraki. Zobrazowane zostały również powojenne zmiany terenu, np. przekształcenia związane z przebiegiem magistrali wodociągowej, przecinającej teren dawnego obozu na osi północ-południe.

W ramach pierwszego etapu prac przeprowadzono także prospekcję geofizyczną opierającą się na zastosowaniu metody magnetycznej. Wyniki badań posłużyły też do częściowej rekonstrukcji historycznej topografii obozu. Na przygotowanych wizualizacjach wyraźnie odznaczają się takie elementy jak mur cmentarny, zachowany w północnej części fundamentowej nowego cmentarza krakowskiej gminy żydowskiej, ślady dawnych rynsztoków przy pralniach i latrynie męskiej oraz skupiska drobnych anomalii pokrywających się z obrębem poszczególnych baraków, co widoczne jest zwłaszcza na terenie obozu pracy wychowawczej dla Polaków. Na terenie starego cmentarza żydowskiego Gminy Podgórskiej wskazano dodatkowo szereg zaburzeń, które można interpretować jako skutek działania wysokiej temperatury. Wydaje się, że powstały one na skutek funkcjonowania kotłów przy budynkach łaźni obozowej, znajdujących się w tym miejscu.

First stage of the project documentation work and non-destructive research

In the first stage an orthophotomap was prepared, that this a detailed imaging of the surface on the basis of aerial photographs. It allowed us to more precisely determine the siting of the foundations of barracks and other camp features.

Laser scanning (LIDAR) was also done, providing the data for a Digital Terrain Model (DMT). Next, a three-dimensional model of the surface of the camp was built, omitting vegetation, which in many cases obstructs observation of changes of the terrain.

When the data provided by these two methods was compared, both the topography of the former camp and the post-war changes became more clear. The work was carried out in the winter, when various architectural features are more visible (gutters, fragments of the icehouse or the SS hospital). The absence of grass and shrubs exposed the earthworks of the FS 21 (H-Hill) and made it possible to determine its real size. During the interpretation of the DMT more distinct architectural features and traces of barracks foundations were discovered. The imaging also included the post-war transformations of the terrain, for example, the changing course of the main water pipeline, crossing the area of the former camp along the north-south axis.

The first stage of the work also included geophysical prospection using magnetometry. The collected data was also used for a partial reconstruction of the historical topography of the camp. The visualisations clearly show such elements as a cemetery wall, preserved in the northern section of the new cemetery of the Jewish community in Kraków; traces of former gutters by the laundries and the male latrine; and groups of minor anomalies coinciding with the contours of specific barracks, which is particularly visible in the area of the re-education camp for Polish nationals. On the site of the old Jewish cemetery in the Podgórze district several anomalies were identified, which could be interpreted as an effect of high temperature. Their source seems to have been the boilers by the camp laundry buildings.

Ortofotomapa terenu KL Plaszow, 2016 rok, wł. MHK
Orthophotomap of KL Plaszow, 2016, property of the MHK

0 50 100 m

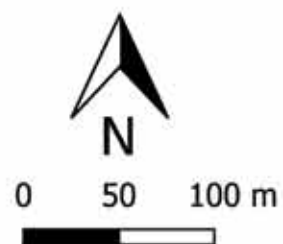
Wizualizacja wyników badań metodą geomagnetyczną, pozwalające na wskazanie anomalii, będących śladem działalności człowieka, 2016 rok, wł. MHK

Visualization of data from a geomagnetic test, indicating anomalies resulting from human activity, 2016, property of the MHK

Zobrazowanie wyników lotniczego skanowania laserowego, przedstawiony za pomocą poziomicy (co 10 cm). Dzięki analizie tych wizualizacji możliwe było określenie stopnia zachowania relikwów architektonicznych i przekształceń terenu, dokonanych w trakcie funkcjonowania obozu, 2016 rok, wł. MHK

Visualization of data from an aerial laser scan, with a horizontal topographic contour (every 10 cm). The analysis of these visualizations made it possible to determine the state of preservation of architectural relics and land transformations resulting from the operation of the camp, 2016, property of the MHK.

II etap badań badania nieinwazyjne

W 2017 roku wyniki badań metodą magnetyczną uzupełniono o metody: elektromagnetyczną, elektrooporową i georadarową. Zastosowanie całej sekwencji metod pozwoliło na porównanie ich odczytów i wyników. Pozwoliły one na precyzyjne określenie i lokalizację zachowanych przyziemi baraków oraz innych konstrukcji zabudowy dawnego KL Plaszow. Założeniem było także określenie lokalizacji obiektów znajdujących się na terenach cmentarnych i w miejscu masowych grobów, gdzie przeprowadzenie badań wykopaliskowych nie jest możliwe.

Wskazano m.in. zasypisko na terenie wschodniej części starego cmentarza; być może było to miejsce wydobywania wapienia. Oznaczono zachowane fundamenty południowej ściany baraku męskiego nr 24, nieczytelne na powierzchni gruntu. Dodatkowo wskazano dokładną lokalizację stawu przeciwpożarowego, później śmietniska, w części kobiecej obozu.

Ostatnim etapem prac nieinwazyjnych były badania powierzchniowe. Polegały one na przejściu terenu

Second stage of the project non-destructive research

In 2017 the magnetic method was supplemented with three others: electromagnetic, electric resistivity/conductivity and ground-penetrating radar. The use of a whole range of methods made it possible to compare the readings and data. This resulted in a precise identification and locating of the preserved basements of barracks and other features within the former KL Plaszow. We also wanted to identify buildings which had stood on the sites of cemeteries and mass graves, where excavations are not possible.

A filled-in pit was discovered in the eastern part of the old cemetery; perhaps it used to be the place for limestone quarrying. The preserved foundations of the southern wall of the male barrack No. 24, not visible on the surface, were identified. The precise location of the fire-fighting pond (later a dump) in the female section of the camp was also determined. The last stage of non-destructive work were surface studies. They consisted in crossing the entire area of the camp on foot and gathering objects lying directly on

**Badania powierzchniowe na terenie KL Plaszow, kwiecień 2017 roku,
fot. Igor Piękos**
Surface exploration in KL Plaszow, April 2017, photo by Igor Piękos

całego obozu i zebraniu przedmiotów znajdujących się bezpośrednio na powierzchni ziemi, które mogły się tam znaleźć na skutek naturalnych procesów rozmarzania i wymywania gruntu, lub przez ingerencję zwierząt. W ich wyniku udało się zebrać ponad 100 zabytków w 60 różnych lokalizacjach na terenie całego obozu. Wśród nich wyróżniają się: oprawa elektrycznego gniazdka, sygnowana Kabel Krakau; fragmenty drutu kolczastego, przedwojenny kubek produkowany w zakładach „Światowid” w Myszkowie, puszka po kakao z słabo czytelnym napisem „Ovomaltine” oraz liczny zbiór części dawnej amunicji – łusek i pocisków do niemieckich karabinów Mauser.

the ground; they could have been there as a result of natural drenching and leaching processes, or of animal interference. As a result, more than 100 artefacts in 60 spots were found. We could mention an electrical socket with an inscription Kabel Krakau; fragments of barbed wire; a pre-war mug produced in the “Światowid” factory Myszków; a cocoa can with a barely legible inscription “Ovomaltine”; and a whole array of old ammunition parts – shells and bullets for German Mauser rifles.

Wykopaliska archeologiczne

Badania wykopaliskowe prowadzono na powierzchni 10 arów z zachowanych 40 ha terenu poobozowego, pomiędzy połową maja a końcem lipca 2017 roku. Stanowiły one końcowy etap badań archeologicznych przewidzianych na lata 2016-2017. Głównym ich celem było rozpoznanie topografii i stratygrafii terenu obozu w oparciu o wyniki wcześniej prowadzonych prac. Wykonano badania m.in. baraku męskiego nr 24, dwóch pralni i latryny męskiej (budynki nr 23, 27, 32), piekarni (budynek nr 38), budynku domniemanego polskiego szpitala (budynek nr 17), baraku oddziału chirurgii (budynek nr 20 w sektorze szpitalnym), stawu przeciwpożarowego oraz baraku dziecięcego, tzw. *Kinderheim* (budynek nr 5) w części kobiecej, baraków ślusarni, blacharni (budynek nr 84), papierni (budynek nr 90) i drukarni (budynek nr 92) w części przemysłowej. Uzupełnieniem prac były niewielkie wkopy

Excavations

Excavations covered the area of 100 square metres out of the extant 40 hectares of the camp grounds and were conducted from mid-May till the end of July 2017. They constituted the final stage of archaeological research planned for 2016-2017. The main aim was to determine the topography and stratigraphy of the camp area on the basis of previously acquired data. The explored buildings and other sites included the male barrack No. 24; two laundries and the male latrine (buildings No. 23, 27, 32); the bakery (building No. 38); the presumed Polish hospital (building No. 17); the surgery ward barrack (building No. 20 in the hospital sector); the fire-fighting pond and the children barrack; the so-called *Kinderheim* (building No. 5) in the women's section; and the barracks of the ironworks, sheet-metal shop (building No. 84), paper mill (building No. 90), and printing house (building No. 92) in the industrial section. Small probes were also

Eksploracja warstw związanych z funkcjonowaniem obozu w wykopie nr 5 – miejscu dawnego baraku męskiego nr 24, 2017 rok, fot. Katarzyna Bednarczyk, wł. MHK

Exploration of layers related to the operation of the camp in excavation no. 5 - site of former barrack no. 24, 2017, photo by Katarzyna Bednarczyk, property of the MHK

Fragmenty odkrytego w trakcie badań chodnika, do brukowania którego użyto fragmentów macew, 2017 rok, fot. Katarzyna Bednarczyk, wł. MHK

Fragments discovered during the exploration of the pavement, with fragments of matzevot used as paving stones, 2017, photo Katarzyna Bednarczyk, property of the MHK

sondażowe, pozwalające określić charakterystykę nawarstwień w sektorze gospodarczym dawnego obozu. Tuż po rozpoczęciu wykopaliśk okazało się, że relikty infrastruktury obozowej znajdują się bardzo płytko. Po ściągnięciu wierzchniej warstwy darni odstonięto fragmenty dróg obozowych biegnących pomiędzy barakami. Były one wykonane z drobnego tłucznia wapiennego oraz licznych fragmentów macew. Dotąd przypuszczano, że większa część płyt nagrobnych posłużyła do brukowania dróg jedynie w pobliżu dawnego budynku piekarni i przy ścieżce do części kobiecej obozu. Obecnie należy jednak przypuszczać, że rozkruszonych nagrobków ze zbezczeszczonego cmentarza użyto do brukowania dróg na terenie całego obozu.

made to determine the archaeological layers in the industrial sector of the former camp.

It soon transpired that the relics of the camp infrastructure are located just below the surface. After removing the top layer of soil, fragments of camp roads between the barracks were uncovered. They were built of finely crushed limestone and numerous pieces of matzevot. Previously it was believed that the tombstones had been mostly used for paving only the roads close to the former bakery building and by the path running to the female sector. But now it should be assumed that crushed tombstones from the desecrated cemetery were used for paving roads throughout the camp.

Ślady budynku, zniszczonego w trakcie budowy latryny, najprawdopodobniej relikty tzw. leżalni, która znajdowała się przy budynku TOZ-u, późniejszej obozowej piekarni; uchwycone podczas eksploracji rynsztoka, 2017 rok, fot. Igor Pieńkos/Ingwar Badania Archeologiczne

Relics of a building destroyed during the construction of the latrine, most probably of the so-called lounge, which was located next to the Society for the Protection of Jewish Health building, the later bakery; discovered during the exploration of the gutter, 2017, photo Igor Pieńkos/Ingwar Badania Archeologiczne

W trakcie prac przy obozowej piekarni odsłonięto chodnik obramowany krawężnikami oraz trakt zbudowany z wapiennych kamieni z dodatkowym niewielkim kanałem odpływowym, który biegł najprawdopodobniej wzdłuż wschodniej ściany budynku. Można domniemywać, że jest to droga pochodząca z czasów przedwojennych, gdy w tym budynku funkcjonowało sanatorium dla dzieci zarażonych gruźlicą żydowskiego Towarzystwa Ochrony Zdrowia (TOZ).

Na terenie obozu wzdłuż głównych dróg obozowych znajdowały się otwarte rynsztoki, a pomniejsze odwodnienia usytuowane były wzdłuż baraków. Przy baraku nr 24 w kanale rynsztokowym znaleziono liczne zabytki, które trafiły tam najprawdopodobniej w trak-

During work by the camp bakery a pavement with curbs was uncovered, as well as a limestone tract with a small drainage duct, probably running along the eastern wall of the building. We may presume that it is a pre-war road from the times when the building housed a sanatorium for children with tuberculosis run by the Jewish Society for Health Protection (TZO). Open gutters run along the main camp roads and small drainage systems were situated around the barracks. In the gutter by the barrack No. 24 numerous artefacts were discovered; they probably had found their way there during the demolition of the building. The drains in the laundry and male latrine buildings were located outside. A gutter with fragments of a concrete

cie rozbiórki budynku. W budynkach pralni i latryn odpływy znajdowały się wewnątrz. Rynsztok z fragmentarycznie zachowaną betonową płytą na dnie odkryto w budynku latryny męskiej. W przypadku pralni odpływ był w całości wybetonowany i znajdował się najprawdopodobniej przy południowej ścianie budynku. Baraki w większości miały lekką konstrukcję drewnianą, wspartą na płytkim fundamencie, co potwierdziły badania baraku męskiego nr 24, które odstąpiły podmurówkę biegnącą wzdłuż dłuższej ściany budynku. Najlepiej czytelne relikty muru znajdują się w wykopie nr 7. Fundament był posadowiony stosunkowo płytko w ziemi, bezpośrednio pod warstwą kamieni związanych zaprawą. Fundamenty dłuższych ścian latryny męskiej były wykonane z kamieni złączonych zaprawą,

slab at the bottom was discovered in the male latrine building. In the laundry, the drain was entirely covered and probably located by the southern wall.

Most barracks were light timber constructions on shallow foundations, as has been confirmed by excavations at the male barrack No. 24, which uncovered an underpinning below the longer wall of the building. The most clear remnants of a wall are found in excavation No. 7. The relatively shallow foundation was laid directly under a layer of stones joined with mortar. Foundations of the longer walls of the male latrine were built of stones joined with mortar, with a concrete slab on top. A limestone wall thickly covered with mortar was detected by the bakery building; it was probably raised during the reconstruction of the TOZ

Betonowe fragmenty kanalizacji obozowej z naniesioną datą, odkryte w baraku nr 17, domniemanym szpitalu polskim, 2017 rok, fot. Igor Pieńkos/Ingwar Badania Archeologiczne

Concrete fragments of a camp drain with a date stamp, discovered in barrack no. 17, presumably Polish hospital, 2017, photo Igor Pieńkos/Ingwar Badania Archeologiczne

na których wykonano wylewkę. Przy budynku piekarni zarejestrowano mur wykonany z wapiennych kamieni, łączonych dużą ilością zaprawy będący najpewniej śladem po przebudowie budynku TOZ-u właśnie na cele obozowe. Był on wzniesiony w technice tzw. muru pruskiego (z cegieł z drewnianymi zastrzałami), jednak nie odnaleziono dużej ilości destruktu ceglanego. Najprawdopodobniej materiał budowlany został wykorzystany ponownie po wojnie. Relikty ceglane odkryto natomiast w odsłoniętym fragmencie baraku nr 31 – magazynie żywnościowym, gdzie zarejestrowano podmurówkę, oraz przy krótszej ścianie pralni (budynek nr 27). Niektóre budynki miały też betonowe fundamenty, których relikty są obecnie czytelne, głównie w części przemysłowej obozu (np. przy ślusarni i blacharni – budynku nr 84). W miejscu dawnych pralni zarejestrowano niemal wyłącznie destruk (rozebrane fragmenty budynków i luźny materiał budowlany).

building for camp purposes. But only a small amount of crushed brick was found. Presumably it was reused as building material after the war. But brick remnants were found in the uncovered fragment of barrack No. 31, a food store where an underpinning was detected, and by the shorter wall of the laundry (building No. 27). Some buildings also had concrete foundations, the remnants of which are now visible, mostly in the industrial sector of the camp (for example, by the iron-works and metal-sheet shop – building No. 84). Very little was found on the site of the former laundries, besides fragments of dismantled buildings and loose building material.

Artefakty

Oprócz zabytków architektonicznych, nieruchomych, w trakcie wykopalisk pozyskano ok. 3000 przedmiotów, głównie fragmentów zniszczonych naczyń, butelek i części konstrukcyjnych baraków. Dużą grupę zabytków stanowią gwoździe oraz zniszczone materiały budowlane, które znalazły się w ziemi w trakcie prac rozbiórkowych baraków, przeprowadzonych w końcu 1944 roku. Pośród przedmiotów szczególną funkcję pełnią rzeczy osobiste więźniów obozu, np. szczoteczka do zębów, fragmenty grzebieni, guziki, sztucce i naczynia emaliowane, buteleczki i pojemniki po lekach. Część z nich przeniesiona została przez Żydów z getta, a wcześniej z miasta – miejsc, w których żyli i pracowali przed wojną. Dotyczy to m.in. fragmentu filiżanki, pochodzącej najprawdopodobniej ze Szpitala Żydowskiego w Krakowie. Unikatowym zabytkiem są plakietki z gwiazdą Dawida. Przedmioty te stanowią niezwykle, a zarazem tragiczny dowód życia obozowego, który został ponownie odkryty.

Artefacts

In addition to the architectural relics, around 3000 objects were found during the excavations, mainly fragments of destroyed vessels, bottles and structural parts of barracks. A large group of artefacts consists of nails and destroyed building materials, left in the ground during the demolition of the barracks in the final months of 1944. There are also some more valuable artefacts in the shape of personal belongings of the inmates, such as a toothbrush, fragments of combs, buttons, cutlery, enamelware, bottles and plastic containers for medicines. Some of these were brought here by the Jews from the ghetto and previously from the city – the places they lived and worked in before the war. One of them is a fragment of a cup, most probably from the Jewish hospital in Kraków. Badges with the Star of David are unique artefacts. They provide an extraordinary and at the same time tragic testimony of camp life, which was rediscovered.

Moment odkrycia jednej z zachowanych plakietek z Gwiazdą Dawida, wykonanych z tworzywa sztucznego, 2017 rok, fot. K. Bednarczyk, wł. MHK

The moment of the discovery of a plastic badge with the Star of David, 2017, photo by K. Bednarczyk, property of the MHK

Teren byłego obozu, w głębi Pomnik Ofiar Faszyzmu, ustawiony na miejscu masowych straceń, tzw. C-dółku, 2016 rok, fot. Katarzyna Bednarczyk, wł. MHK

The site of the former camp, with the Monument to the Victims of Fascism, on the site of mass executions called C-dółek, 2016, photo by Katarzyna Bednarczyk, property of the MHK

Doświadczenie Miejsca Pamięci KL Plaszow

Experiencing a Memorial Site KL Plaszow

Plan niemieckiego obozu koncentracyjnego Plaszow*

Numerы budynków i ich funkcje

1 - oddział zakaźny	81 - magazyn centralny	139 - pomieszczenie dla królików
2 - oddział zakaźny	82 - warsztat	140 - kurniki
3 - oddział zakaźny	83 - warsztat	146 - barak obozu przejściowego
4 - oddział zakaźny	84 - ślusarnia i blacharnia	147 - barak obozu przejściowego
5 - baraki dla kobiet	85 - warsztaty papiernicze	155 - wartownia
6 - baraki dla kobiet	86 - warsztat elektryczny	156 - centrala telefoniczna, radiostacja
7 - latryna dla kobiet	87 - szcztokarnia	158 - barak dla ss-manów
8 - barak dla kobiet	88 - piwnica na ziemniaki	159 - barak dla ss-manów
9 - barak dla kobiet	89 - warsztaty metalowe	160 - barak dla ss-manów
10 - barak dla kobiet	90 - warsztaty papierowe	160 - barak dla ss-manów
11 - barak dla kobiet	91 - stolarnia	163 - koszary dla wachmanów
13 - Żydowska Służba Porządkowa	92 - drukarnia	164 - dom pogrzebowy
14 - Żydowska Służba Porządkowa	96 - magazyn i warsztat	171 - Szary dom
15 - barak dla kobiet	98 - magazyn i warsztat	172 - biuro zarządu obozu
16 - barak dla kobiet	102 - latryna	173 - dom publiczny
18 - oddział wewnętrzny	103 - warsztat krawiecki	174 - warsztaty krawców
19 - oddział wewnętrzny	104 - warsztat krawiecki	175 - barak podoficerów SS
20 - oddział chirurgiczny	105 - magazyn	176 - wartownia
23 - pralnia	107 - warsztat krawiecki	177 - dom oficera SS
24 - barak dla mężczyzn	108 - warsztat krawiecki	178 - dom komendanta obozu
25 - barak dla mężczyzn	109 - warsztat trykotarski	179 - dom oficera SS
26 - barak dla lekarzy i grabarzy	110 - warsztat trykotarski	180 - dom oficera SS
27 - pralnia	111 - warsztat krawiecki	182 - dom oficera SS
28 - barak dla mężczyzn	113 - warsztat krawiecki	183 - dom oficera SS
29 - barak dla mężczyzn	114 - warsztat kuźnierski	184 - dom oficera SS
31 - magazyn żywnościowy	115 - warsztat krawiecki	190 - magazyn grupy Balba
32 - latryna dla mężczyzn	117 - warsztat krawiecki	191 - magazyn grupy Balba
34 - lodownia	118 - warsztat krawiecki	192 - magazyn grupy Balba
35 - lodownia	119 - warsztat kuźnierski	193 - magazyn grupy Balba
35 - lodownia	120 - tapicernia	194 - magazyn grupy Balba
36 - lodownia	121 - warsztat krawiecki	196 - magazyn grupy Balba
38 - piekarnia	124 - warsztat krawiecki	200 - szpital dla załogi obozu
39 - barak dla mężczyzn	125 - warsztat krawiecki	201 - komendantura
40 - barak dla mężczyzn	126 - warsztat krawiecki	202 - barak odzieżowy
41 - barak dla mężczyzn	127 - warsztat krawiecki	203 - barak towarowy
42 - kwarantanna	128 - wartownia	
43 - pomieszczenie kwarantanny	130 - biuro budowy obozu	
44 - pomieszczenie kwarantanny	131 - stolarnia	
45 - pomieszczenie kwarantanny	132 - garaże i warsztaty samochodowe	
46 - pomieszczenie kwarantanny	133 - magazyn ksiąg żydowskich	
47 - latryny	134 - magazyn ksiąg żydowskich	
48 - magazyn odzieży i przedmiotów	135 - pomieszczenia dla koni	
49 - nowa łaźnia	136 - stodoła	
50 - odwszalnia	137 - pomieszczenie dla gęsi	
51 - magazyn przedmiotów wartościowych	138 - pomieszczenia dla bydła	
52 - barak dla mężczyzn		
53 - barak dla mężczyzn		
54 - barak dla mężczyzn		
55 - barak dla mężczyzn		
56 - barak dla mężczyzn		
57 - barak dla mężczyzn		
58 - obieralnia ziemniaków		
60 - wartownia		

Aktualność : 20 sierpień 1944

Skala 1:2500

Legenda

- Budynki obozowe
- Główne drogi wewnętrzne
- Ogrodzenie
- Plac apelowy
- Wieże wartownicze
- Linia kolejowa
- Zbiorniki na wodę

Scenariusz

Muzeum – Miejsce Pamięci na terenie KL Plaszow powstaje, by przywrócić pamięć o ofiarach obozu. Scenariusz upamiętnienia na terenie KL Plaszow przygotowany przez MHK opiera się o dwa filary: teren poobozowy oraz wystawę stałą zlokalizowaną w dwóch budynkach: historycznym Szarym Domu i Memoriale, nowo wybudowany centrum wystawienniczo-administracyjnym.

Doświadczenie miejsca pamięci odwiedzający buduje zarówno przez poznanie jego historii, jak i emocjonalny bądź intelektualny kontakt z relikami poobozowymi, których odczytanie i dostrzeżenie niekiedy wymagać będzie wzmoczonego zaangażowania i wysiłku.

Plan obozu z sierpnia 1944 roku na podkładzie współczesnej ortofotomapy, opr. Sebastian Różycki, wł. MHK

The camp map from August 1944 imposed on a modern orthophotomap, edited by Sebastian Różycki

Scenario

Museum - Memorial Site KL Plaszow is being created in order to restore the memory about the victims of the camp. The scenario of commemoration at KL Plaszow, prepared by the MHK, is based on two pillars: the former camp site and a permanent exhibition housed in two buildings: the historic Grey House and the Memorial, a newly built exhibition and administrative centre.

The experience of our Memorial Site will be built by the visitor through learning about its history and through emotional or intellectual contact with the camp artefacts, the examination of which will sometimes require increased commitment and effort.

Teren poobozowy

Około 40-hektarowy teren poobozowy to autentyczny świadek historii KL Plaszow. Jego pustka jest najbardziej wymownym świadectwem przeszłości miejsca. Zostanie ona zachowana, jednak wobec braku czytelnych reliktyw infrastruktury obozowej na obszarze dawnego obozu zostaną umieszczone dwa rodzaje oznaczeń: przystanki historyczne i punkty terenowe. Przystanki historyczne wytyczą główną, podstawową trasę zwiedzania. Będą mieć formę prostych tablic, składających się ze zdjęcia historycznego i krótkiego komentarza w trzech językach (po polsku, po angielsku i po hebrajsku).

Punkty terenowe stanowiąc będą niewielkich rozmiarów oznaczenia usytuowane przy relikwach poobozowych, także tych odkrytych w wyniku badań archeologicznych, a także w miejscach znajdujących się poza główną trasą zwiedzania, a istotnych dla historii obozu.

Wystawa

Wystawa stała będzie mieć przede wszystkim charakter edukacyjny. Jej podstawowym zadaniem jest przekazanie informacji historycznych na temat dziejów niemieckiego nazistowskiego obozu pracy i koncentracyjnego Plaszow oraz losu więźniów obozu.

Ekspozycja skupi się na zasadniczych wątkach z dziejów obozu, pokaże jego specyfikę na tle innych niemieckich obozów koncentracyjnych oraz przedstawi losy powojennej pamięci o tym miejscu. Narracja wystawy głównej będzie miała układ chronologiczno-problemowy.

Zaprezentowane na niej zostaną przede wszystkim zabytki pozyskane w wyniku badań archeologicznych oraz materiały archiwalne – fotografie i dokumenty, a także relacje świadków pochodzące ze zbiorów muzealnych i prywatnych.

Szary Dom

Budynek administracyjny nowego cmentarza krakowskiej gminy żydowskiej przy ul. Jerozolimskiej 3 powstał w 1926 roku. Od 1942 roku był zajęty przez funkcjonariuszy załogi obozu, a w piwnicach domu znajdował się karcer obozowy. Po wojnie w budynku mieściły się mieszkania komunalne.

Po przeprowadzeniu niezbędnych prac konserwatorskich dom zostanie przystosowany do pełnienia funkcji wystawowych i edukacyjnych.

Prezentowana tu wystawa będzie opowiadać historię obozu poprzez losy jego więźniów. Spersonalizowany przekaz sprawi, że opowieść o Zagładzie zyska wymiar nacechowany emocjonalnie.

The former camp grounds

The camp site, covering about 40 ha, is an authentic witness of the history of KL Plaszow. It's emptiness is the most telling testimony of this place's past. It will be preserved, but in the absence of clear relics of camp infrastructure two types of signposts will be introduced: historical checkpoints and field posts.

The historical checkpoints will define the main sight-seeing route. They will have the form of simple boards with a historical photograph and a brief commentary in three languages (Polish, English and Hebrew).

The field posts will be small signs by camp remnants, also those discovered during archaeological excavations and in places located outside the main sight-seeing route, but important for the history of the camp.

Exhibition

The permanent exhibition will be primarily educational. Its main aim is to provide information on the history of the German Nazi labour and concentration camp KL Plaszow and the fate of its inmates.

The display will focus on the principal themes of the history of the camp, show the features distinguishing it from other German concentration camps and present the story of the post-war memory of this place. The narrative will be chronological and divided into specific subjects. It will mostly present artefacts acquired during archaeological excavations, and archive materials – photographs and documents, as well as witness accounts from museums and private collections.

The Grey House

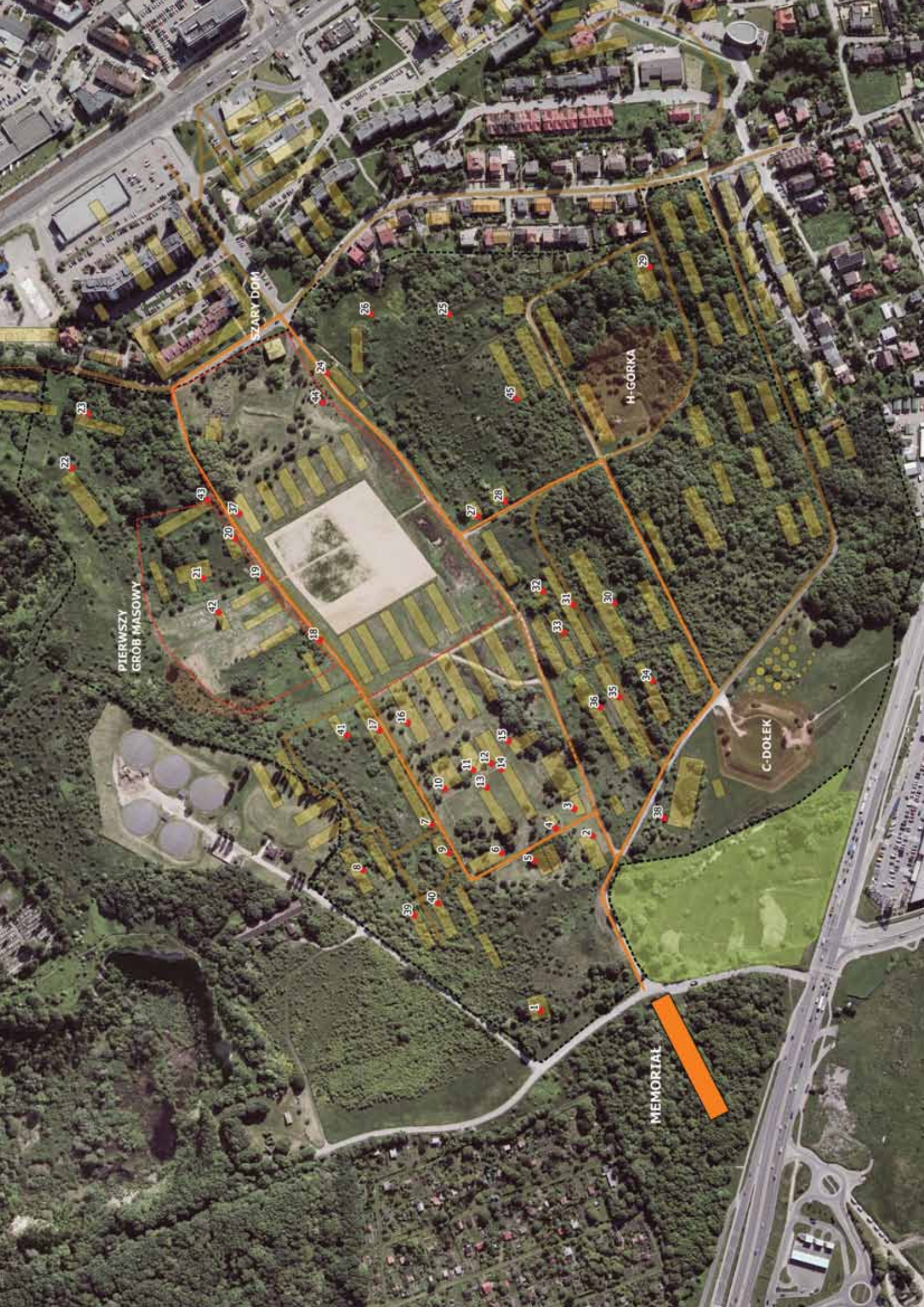
The administrative building of the new Jewish cemetery at Jerozolimska Street 3 was raised in 1926. Since 1942 it was occupied by camp personnel, and its basements housed the camp jail. After the war the building was turned into council flats.

After the necessary conservation work the house will be adapted to exhibition and educational uses.

The exhibition mounted here will tell the history of the camp through the fate of its inmates. Such a personal perspective will give the story of the Holocaust a much more emotional tone.

Drogowskazy – przystanki historyczne i punkty terenowe – naniesione na współczesną ortofotomapę KL Plaszow, opr. Kamil Karski, wł. MHK

Signposts - historic checkpoints and field posts - plotted on a modern orthophotomap of KL Plaszow, edited by Kamil Karski

SZARY DOM

PIERWSZY
GRÓB MASOWY

H-GORKA

C-DOLEK

MEMORIAL

22

23

21

20

19

18

17

16

15

14

13

12

11

10

9

8

7

6

5

4

3

2

1

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

Budowa obozu, w tle hala przedpogrzebowa cmentarza krakowskiej gminy żydowskiej oraz szkielet konstrukcji baraku, 1943 rok, wł. MHK

Construction of the camp, seen in the background is the pre-burial hall of the Jewish cemetery in Kraków and a barrack in the early construction stages, 1943, property of the MHK

Memoriał

W nowo wybudowanym budynku administracyjno-wystawienniczym położonym przy ul. Kamieńskiego znajdować się będzie historyczno-problemowa część wystawy stałej. Ekspozycja podzielona zostanie na segmenty tematyczne. W pierwszym z nich, jako wprowadzenie, zostaną pokazane wydarzenia, które doprowadziły do powstania obozów koncentracyjnych w III Rzeszy i krajach okupowanych oraz założenia i cele polityki rasistowskiej i antysemickiej władz III Rzeszy. Na tym tle, poprzez lokalną opowieść o losach krakowskich Żydów, pokazana zostanie historia KL Plaszow.

The Memorial

The newly built administrative and exhibition centre at Kamieńskiego Street will house the historical part of the permanent exhibition. The display will be divided into thematic sections. The introductory section will show events which led to the construction of concentration camps in the Third Reich and the occupied countries, as well as the assumptions and aims of the racist and anti-Semitic policy of the Nazi regime. Against this backdrop, through a local story about the fate of Kraków Jews, the history of KL Plaszow will be presented.

W dalszej części wystawy poruszone zostaną takie tematy, jak likwidacja krakowskiego getta oraz założenie i organizacja obozu. Omówiona zostanie załoga obozu z jego komendantem Amonem Göthem na czele. Strażnikami w obozie byli zarówno SS-mani, jak i wachmani, mężczyźni i kobiety. Załoga w szczytowym momencie składała się z ok. 700 funkcjonariuszy. Przedstawione zostanie życie codzienne więźniów obozu, z procesem lagrowania, sprawami wyżywienia, pracy, służby zdrowia, kar i egzekucji. Pokazana zostanie także specyfika KL Plaszow, który był niejako kontynuacją getta krakowskiego, powstał jako obóz pracy dla krakowskich Żydów. Osadzono w nim całe rodziny, a sieć rodzinnych i towarzyskich powiązań łącząca więźniów miała wpływ na ich funkcjonowanie w obozie.

Obóz położony był zaledwie kilka kilometrów od Rynku Głównego w Krakowie. Dlatego ważnym wątkiem wystawy będzie pokazanie relacji obóz-miasto. Zostaną one zaprezentowane zarówno na przykładzie tych

Further sections will be devoted to such themes as the liquidation of the Kraków ghetto and the founding and organisation of the camp. The camp's personnel with its commandant Amon Göth will be presented. The guards in the camp were both SS men and regular soldiers, male and female. The camp crew consisted of up to 700 officers. The exhibition will show the day-to-day life of the inmates, in such areas as arrival in the camp, food, work, health care, punishments and executions. The visitor will also learn that KL Plaszow was in a sense an extension of the Kraków ghetto, for it was created as a labour camp for Kraków Jews. Whole families were imprisoned there, and the network of family and social ties between the inmates made an impact on their functioning in the camp. KL Plaszow was just a few kilometres distant from the Main Square in Kraków and therefore the relations between the camp and the city will form an important theme of the exhibition. They will be illustrated with stories of those prisoners who built new transport in-

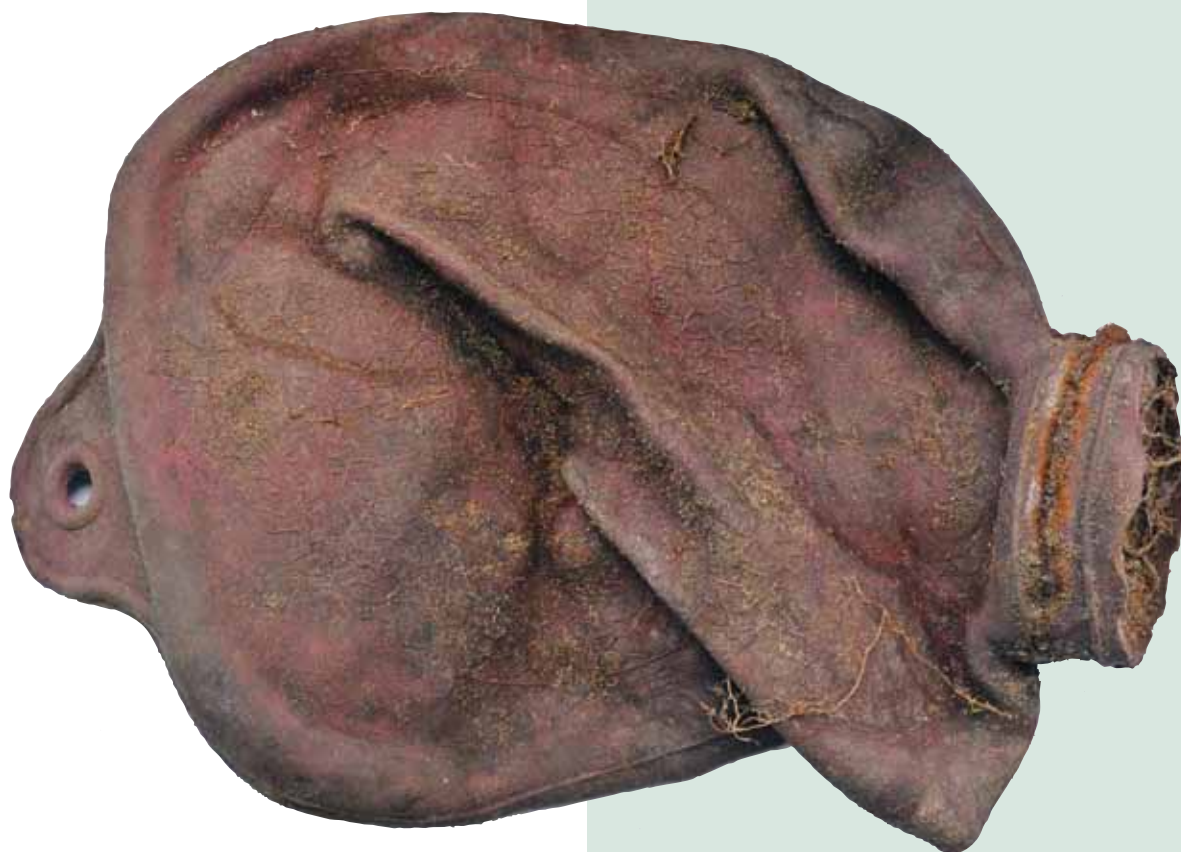
Nieznani funkcjonariusze SS z załogi obozu w rejonie C-dółka, miejsca masowych egzekucji w KL Plaszow, lata 1944–1945, wł. IPN
Unidentified SS officers from the camp personnel in the C-dółek area, a mass execution site in KL Plaszow, 1944-1945, property of the IPN

Kubek metalowy znaleziony podczas prac archeologicznych na terenie KL Plaszow, 2017 rok, fot. Kamil Karski
A metal mug found during archaeological works in KL Plaszow, 2017, photo by Kamil Karski

Termofor znaleziony podczas prac archeologicznych na terenie KL Plaszow, 2017 rok, fot. Kamil Karski
Hot water bottle found during archaeological works in KL Plaszow, 2017, photo by Kamil Karski

więźniów, których praca służyła rozbudowie niemieckiej infrastruktury komunikacyjnej okupowanego Krakowa, jak i podejmowanych przez więźniów ucieczek, które udawały się dzięki wciąż istniejącym powiązaniom ze światem poza drutami. Przedstawione zostanie również nastawienie ludności polskiej do obozu. Na terenie obozu pracy przymusowej latem 1943 roku został utworzony osobny obóz pracy wychowawczej dla Polaków. Warunki tam panujące były znacznie gorsze niż w części żydowskiej. Osadzano w nim krakowian skazanych za przestępstwa administracyjne oraz ofiary niemieckich pacyfikacji miejscowości podkrakowskich. Wraz z przekształceniem obozu pracy w koncentracyjny zniesiono wewnętrzny podział w obozie.

Osobny segment poświęcony zostanie transportom więźniów, których z KL Plaszow wywożono do pracy w obozach przy zakładach zbrojeniowych w Generalnym Gubernatorstwie oraz do obozów koncentracyjnych w III Rzeszy. Od późniejszej wiosny 1944 roku do obozu przywożono więźniów z obozów na terenie dystryktu lubelskiego i radomskiego. Przedstawiona zostanie również likwidacja KL Plaszow wraz z prezentacją transportów ewakuacyjnych do innych obozów na terenie III Rzeszy.

Narrację ekspozycji zamknie segment powojenny prezentujący podejmowane przez instytucje i organizacje oraz osoby prywatne działania na rzecz zachowania pamięci o KL Plaszow.

infrastruktury w okupowanym Krakowie, jak i tych, którzy udało się uciec dzięki kontaktom z światem zewnętrznym. Pokażemy również postawę Polaków wobec obozu.

W lipcu 1943 roku utworzono osobny obóz pracy wychowawczej dla Polaków. Warunki tam panujące były znacznie gorsze niż w części żydowskiej. Osadzano w nim krakowian skazanych za przestępstwa administracyjne oraz ofiary niemieckich pacyfikacji miejscowości podkrakowskich. Wraz z przekształceniem obozu pracy w koncentracyjny zniesiono wewnętrzny podział w obozie. Osobny segment poświęcony zostanie transportom więźniów, których z KL Plaszow wywożono do pracy w obozach przy zakładach zbrojeniowych w Generalnym Gubernatorstwie oraz do obozów koncentracyjnych w III Rzeszy. Od późniejszej wiosny 1944 roku do obozu przywożono więźniów z obozów na terenie dystryktu lubelskiego i radomskiego. Przedstawiona zostanie również likwidacja KL Plaszow wraz z prezentacją transportów ewakuacyjnych do innych obozów na terenie III Rzeszy.

Narrację ekspozycji zamknie segment powojenny prezentujący podejmowane przez instytucje i organizacje oraz osoby prywatne działania na rzecz zachowania pamięci o KL Plaszow.

Więźniowie wracający z pracy na terenie Krakowa do obozu przez bramę główną KL Plaszow przy ul. Jerozolimskiej, 1943 rok, wł. IPN
Prisoners returning to the camp from work in Kraków through the main gate at Jerozolimska Street, 1943, property of the IPN

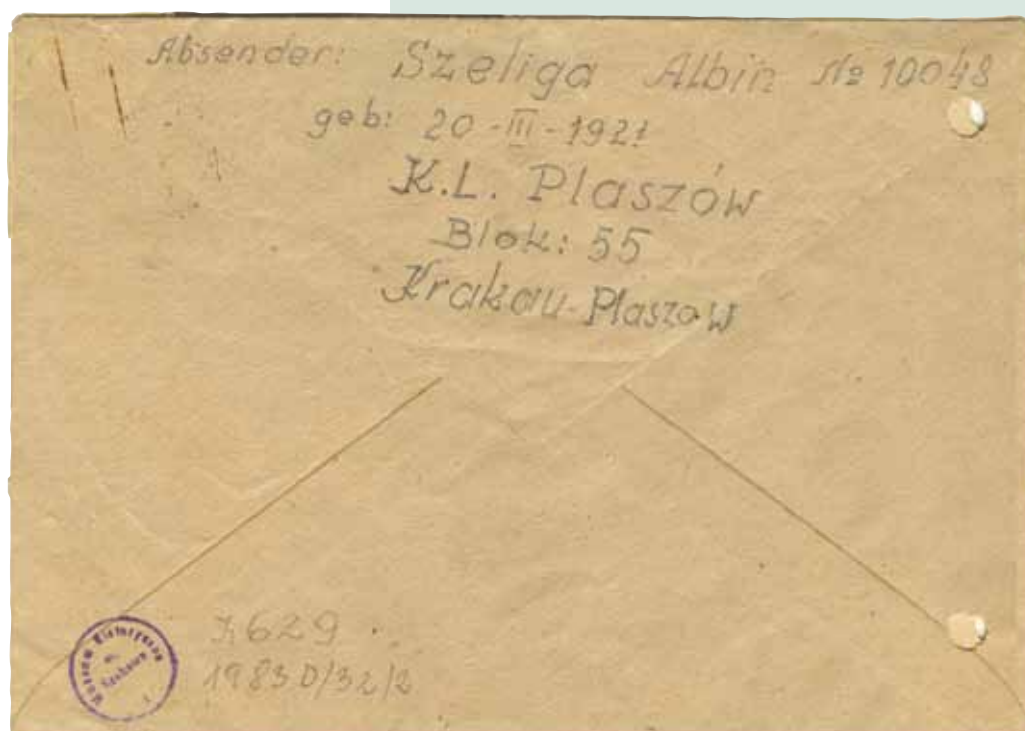

Baraki obozu pracy wychowawczej dla Polaków w KL Płaszów, 1943 rok (?), wł. IPN
Barracks of the re-education labour camp for Polish nationals in KL Płaszów, 1943 (?), property of the IPN

Karta wstępu na proces Amona Götha, 1946 rok, wł. IPN
39. Admission card for Amon Göth's trial, 1946, property of the IPN

List więźnia KL Płaszów Albina Szeligi do siostry, 1944 rok, wł. MHK
Letter of KL Płaszów inmate Albin Szeliga to his sister, 1944, property of the MHK

Odświeżenie Pomnika Ofiar Faszyzmu, 3 września 1964 roku, fot. Józef Lewicki, wł. MHK

Unveiling of the Monument to the Victims of Fascism, 3 September 1964, photo Józef Lewicki, property of the MHK

Działania wokół projektu

Wywiady ze świadkami

Muzeum prowadziło działania związane z uzupełnieniem wideoteki dotyczącej historii KL Płaszow. Składają się na nią wywiady ze świadkami historii nagrane przez MHK oraz udostępnione MHK przez Visual History Archive® USC Shoah Foundation. Wideoteka liczy obecnie ponad 200 relacji. Relacje wideo wzbogacą w przyszłości wystawę stałą oraz będą wykorzystywane w pracy edukacyjnej.

W 2016 roku w Polsce i Izraelu zostały nagrane cztery wywiady ze świadkami historii – byłymi więźniami KL Płaszow, członkami żydowskiej społeczności Krakowa, a także rozmowa z Witoldem Cęckiewiczem, autorem Pomnika Ofiar Faszyzmu na terenie KL Płaszow.

Dokumentacja fotograficzna i filmowa

Muzeum na bieżąco prowadziło dokumentację filmową i fotograficzną terenu poobozowego, rejestrując odbywające się na nim wydarzenia, przemiany którym podlega, przebieg badań archeologicznych oraz inne działania związane z realizacją projektu.

W marcu 2017 roku powstał film będący zapisem odbywającego się corocznie Marszu Pamięci, wydarzenia upamiętniającego ofiary likwidacji przez Niemców krakowskiego getta w marcu 1943 roku. Mieszkańcy Krakowa i goście przechodzą trasą przemarszu Żydów z placu Bohaterów Getta do KL Płaszow.

Muzeum Historyczne Miasta Krakowa współpracowało również z TVP Kraków i Fundacją Tibi Bene podczas realizacji filmu „Obóz Płaszów” (premiera listopad 2016 roku, reż. Ewa Świąś-Kucybała). Film powstał w ramach programu Patriotyzm Jutra, realizowanego przez Muzeum Historii Polski, oraz ze środków Gminy Miejskiej Kraków.

Actions surrounding the project

Interviews with witnesses

The museum has taken steps to enrich its video archive on the history of KL Płaszow. It consists mostly of interviews with witnesses of history recorded by the MHK or made available to our museum by the Visual History Archive® of the USC Shoah Foundation. The video archive now contains more than 200 accounts. In the future these accounts will supplement the permanent exhibition and will be used in educational work. In 2016, under a project implemented in Poland and Israel, four interviews with witnesses of history were recorded. The interviewees included former prisoners of KL Płaszow, members of the Jewish Community in Kraków, and Witold Cęckiewicz, the author of the Monument to the Victims of Fascism in KL Płaszow.

Photographic and video documentation

The museum has been regularly documenting the former camp site on video and photographs, recording museum events, changes which this area is undergoing, archaeological excavations and other events connected with the implementation of the project.

In March 2017, we recorded a video of the annual Memory March, commemorating the victims of the liquidation of the Kraków ghetto by the Germans in March 1943. Kraków residents and incomers follow the route of the Jewish march from the Bohaterów Getta Square to KL Płaszow.

The Historical Museum of the City of Kraków also worked with TVP Kraków and the Tibi Bene Foundation in making the film Płaszów Camp (premiered in November 2016, directed by Ewa Świąś-Kucybała). The film was created under the programme “Patriotism for Tomorrow”, realised by the Museum of the History of Poland, and was co-funded by the Municipality of Krakow.

Kampania społeczna i apel o zbiórkę pamiątek

Wśród działań prowadzonych przez Muzeum na przestrzeni ostatniego roku znajdowała się również szeroko zakrojona kampania społeczna ukierunkowana na edukację, dialog i budowanie pomostów pomiędzy różnymi oczekiwaniami odnośnie do terenu poobozowego i kształtu Miejsca Pamięci. Odbływały się spotkania z mieszkańcami okolic byłego obozu i osobami zainteresowanymi tematem. Członkowie zespołu uczestniczyli w wydarzeniach organizowanych przez instytucje partnerskie. Wzięli udział m.in. w cyklu „Przystanek historia” organizowanym przez IPN Oddział w Krakowie, w Festiwalu Kultury Żydowskiej, konferencji *Museums and Their Publics at Sites of Conflicted History* w Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN.

Muzeum Historyczne Miasta Krakowa zwracało się także wielokrotnie z apelem do wszystkich, w których posiadaniu mogą znajdować się dokumenty, artefakty lub też wspomnienia, które będzie można zachować w formie audio lub wideo. Zbiórkę pamiątek związanych z obozem prowadziliśmy z pomocą lokalnej telewizji, prasy, Internetu, podczas wydarzeń muzealnych oraz w trakcie spotkań organizowanych przez naszych partnerów (Stowarzyszenie Krakowian w Izraelu, Radę Dzielnicy XIII Podgórze, Instytut Pamięci Narodowej i in.). Wciąż ponawiamy nasz apel, kierując się doświadczeniem z innymi oddziałami MHK. Im bliżej powstania muzeum, tym większe zaufanie społeczne i gotowość dzielenia się obiektami.

Social campaign and the call for collection of souvenirs

For more than a year now the museum has also pursued an extensive social campaign focused on education, dialogue and building bridges between diverse expectations regarding the former camp grounds and the shape of the Memorial Site. There have been meetings with residents of the areas near the camp and people interested in the subject. Members of our team have taken part in events organised by partner institutions, such as the cyclical “Bus Stop History” organised by the IPN in Kraków, the Jewish Culture Festival, and the conference *Museums and Their Publics at Sites of Conflicted History* in the Museum of the History of Polish Jews POLIN. The Historical Museum of the City of Kraków has also repeatedly appealed to all those who may possess documents or artefacts connected with the camp or have memories which could be preserved in the audio or video form. Collection of camp artefacts was announced in local television, newspapers, the Internet, during museum events and at meetings organised by our partners (Cracovians Association in Israel, Podgórze District Council, the IPN). We continue our campaign, for the experience of other MHK branches shows that the closer you get to the moment of opening a museum, the more trusting – and more ready to share their artefacts – are members of the public.

Wystawa plenerowa

Pracując nad scenariuszem i projektem wystawy plenerowej „KL Plaszow” podjęto współpracę z doktorantami, studentami Uniwersytetu Jagiellońskiego tworzącymi Kolektyw Kuratorski działający w ramach Ośrodka Badań nad Kulturami Pamięci, utworzonego na Wydziale Polonistyki UJ. Wypracowany przez nas model ekspozycji jest efektem konstruktywnych sporów, których celem było osiągnięcie jak najbardziej zgodnego z prawdą historyczną i jednocześnie emocjonalnego przekazu. Plansze, których ustawienie planowane jest na czwarty kwartał 2017 roku, będą wizualnym znakiem pamięci przygotowującym odwiedzających dawny obóz na powstanie w tym miejscu Muzeum – Miejsca Pamięci.

Open-air exhibition

Working on the scenario and layout of the open-air exhibition “KL Plaszow”, we cooperated with doctoral students, students of the Jagiellonian University forming the Curatorial Collective established as part of the Centre for Research on Cultures of Remembrance at the Polish Studies faculty. The idea of the exhibition we developed resulted from constructive arguments aimed at producing a narrative which would be both historically truthful and emotionally moving. The boards, to be set up in the fourth quarter of 2017, will be a visual sign of memory preparing the visitors to the former camp for the establishment of the Memorial Site in this place.

Wystawa „KL Plaszow” składa się z 19 plansz wielkoformatowych osadzonych w węzłowych punktach poobozowego krajobrazu. Zdjęciu historycznemu, z którego graficzny zabieg wydobyl postacie ludzkie, towarzyszy zwięzły historyczny komentarz wraz z fragmentem relacji więźnia.

The exhibition “KL Plaszow” consists of 19 large-format boards placed in crucial points of the post-camp landscape. A historical photograph digitally processed to enhance human figures is accompanied by a brief historical commentary and a fragment of a prisoner’s account.

Edukacja

W 2016 roku w ramach wydarzenia edukacyjnego „Pamiętaj z nami” w Fabryce Schindlera odbyła się konferencja pt. „Płaszów. Odkrywanie”, podsumowująca dotychczasowe działania wokół miejsca pamięci. Wzięli w niej udział zarówno naukowcy, muzealnicy zajmujący się historią obozu, jak i osoby, które na różne sposoby pracują nad upowszechnieniem wiedzy na jego temat i zachowaniem pamięci.

Efektom konferencji jest wydawnictwo pod tym samym tytułem. Wersja angielskojęzyczna publikacji jest dostępna na stronie MHK.

Podczas wydarzenia „Pamiętaj z nami” na terenie pl. Bohaterów Getta w kwietniu 2016 roku eksponowana była wystawa plenerowa „Awers/rewers” prezentująca fotografie autorstwa Jasona Francisco zestawione ze zdjęciami archiwalnymi. Kontrast między współczesnym sposobem użytkowania terenu poobozowego (spacery z psami, uprawianie sportu, opalanie się itp.) z historyczną prawdą o przeszłości miejsca miał na celu edukację i uwrażliwienie odbiorców na wagę poruszanego problemu.

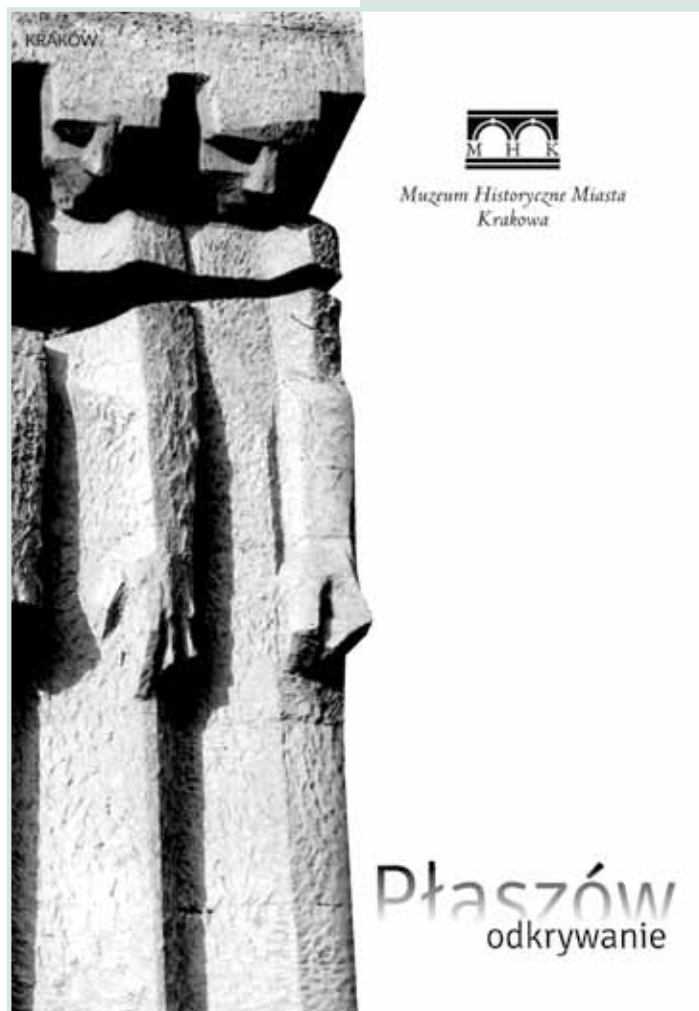
Organizowane przez MHK spacer edukacyjne po terenie obozu cieszą się nieustannie zainteresowaniem.

Education

In 2016, as part of the Remember with us educational event at Schindler's Factory, a conference “Plaszow: Discover It” was held, summarising what had been done so far in the context of the Memorial Site. It was attended by scholars, museum workers dealing with the history of the camp, as well as those who try to disseminate the knowledge about the camp and preserve its memory.

The conference resulted in a publication under the same title. The English-language version is available at the MHK website. During the Remember with us event in April 2016, and open-air exhibition “Obverse/Reverse”, showing photographs by Jason Francisco juxtaposed with archival photos, was mounted at the Bohaterów Getta Square. The contrast between today's use of the post-camp area (walking dogs, jogging, sunbathing, et cetera) with the historical truth about the past was intended to educate the viewers and make them aware of the gravity of the problem.

The MHK organises educational walks in the camp grounds, which unfailingly remain popular.

Konferencja „Płaszów. Odkrywanie” w ramach wydarzenia „Pamiętaj z nami”, 15 kwietnia 2016 roku, fot. Katarzyna Bednarczyk, wł. MHK Płaszów Conference. Exploration during the event Remember with us, April 15, 2016, photo by Katarzyna Bednarczyk, property of the MHK

Media

W ważnych momentach na drodze do upamiętnienia media informowały opinię publiczną o postępie działań zmierzających do utworzenia Miejsca Pamięci. Upubliczniano informacje związane z pracami archeologicznymi i czynionymi podczas nich odkryciami. Na bieżąco informowano media o postępach prac nad scenariuszem, rozsyłając informacje prasowe i udzielając wywiadów. W zakładce KL Płaszow strony internetowej MHK zamieszczane są wszystkie informacje na temat postępu prac nad przyszłym Miejscem Pamięci.

The media

At important moments on the road to commemoration, the media informed the public about the progress of our efforts to create the Memorial Site. We published information on archaeological excavations and their findings. We sent press releases and gave interviews on the progress of the work on the scenario. The tab KL Płaszow on the MHK website provides up-to-date information about the work on the future Memorial site.

Oprowadzanie po terenie KL Płaszow mieszkańców dzielnicy XIII Podgórze, których domy sąsiadują z obszarem przyszłego upamiętnienia, 2016 rok, fot. Katarzyna Bednarczyk, wł. MHK

A guided tour of the camp with residents of the Podgórze district, whose houses are adjacent to the future memorial site, 2016, photo by Katarzyna Bednarczyk, property of the MHK

Zespół scenariuszowy:

Monika Bednarek – MHK
Marta Śmietana – MHK
Kamil Karski – MHK
Ryszard Kotarba – IPN
Beata Łabno – MHK
Tomasz Owoc – MHK
dr hab. Roma Sendyka – UJ

współpraca:

Katarzyna Kocik – MHK
Robert Kulig – MHK
Karolina Ożóg

Dokumentacja fotograficzna:

Katarzyna Bednarczyk

Scenario team:

Monika Bednarek - MHK
Marta Śmietana - MHK
Kamil Karski - MHK
Ryszard Kotarba - IPN
Beata Łabno - MHK
Tomasz Owoc - MHK
Dr hab. Roma Sendyka - UJ

Cooperation:

Katarzyna Kocik - MHK
Robert Kulig - MHK
Karolina Ożóg

Photographic documentation:

Katarzyna Bednarczyk

Muzeum Historyczne Miasta Krakowa
Pracownia Muzeum – Miejsce Pamięci na terenie by-
łego KL Plaszow
ul. Lipowa 4, 30-702 Kraków
tel. +48 12 257 10 17 w.119
plaszow@mhk.pl

Historical Museum of the City of Kraków
Museum Workshop - Memorial Site in the former KL
Plaszow
ul. Lipowa 4, 30-702 Kraków
tel. +48 12 257 10 17 w.119
plaszow@mhk.pl

Orowadzanie po terenie KL Plaszow przedstawicieli Międzynarodowej Rady Oświęcimskiej, 2017 rok, fot. Katarzyna Bednarczyk, wł. MHK

A guided tour of the camp with representatives of the International Auschwitz Council, 2017, photo by Katarzyna Bednarczyk, property of the MHK

*Muzeum Historyczne Miasta
Krakowa*

Ulica Pomorska

trasa pamięci

Apteka pod Orłem

Fabryka Emalia Oskara Schindlera

Miejsce Pamięci KL Plaszow

Centrum Obsługi Zwiedzających
informacja i sprzedaż biletów
w godz. 10.00–19.00
tel. 12 426-50-60
e-mail: info@mhk.pl
www.mhk.pl

Działania wykonane przez Muzeum Historyczne Miasta Krakowa w latach 2016–2017 w ramach grantu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego pt. „Opracowanie studium dot. opieki nad krakowskimi miejscami pamięci z dawnym KL Płaszów jako częścią Trasy Pamięci MHK”, dofinansowanego przez Gminę Miejską Kraków.

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

Stały patron medialny:

Patroni medialni:

www.mhk.pl
www.facebook.com/muzeumkrakowa

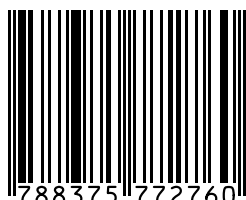

www.mhk.pl

www.facebook.com/muzeumkrakowa

ISBN 978-83-7577-276-0

9 788375 772760